

ANGLEŠKO-SLOVENSKI
SLOVAR IZBRANIH IZRAZOV
IZ BIOKEMIJE
IN MOLEKULARNE BIOLOGIJE

Terminološka komisija
Slovenskega biokemijskega društva

2012

Urednika: Marija Žakelj - Mavrič in Marko Dolinar

Člani komisije: Veronika Abram, Bronislava Črešnar, Marko Dolinar, Peter Dovč, Radovan Komel, Irina Milisav, Tomaž Sajovic, Igor Kristian Štern, Tom Turk, Marija Žakelj - Mavrič

Nekdanji člani komisije: Franc Gubenšek, Blagajana Herzog - Velikonja, Roman Jerala, Igor Kregar, Jože Pungerčar, Maksimiljan Sterle

Lektor: Tomaž Sajovic

Oblikovanje naslovnice: Petra Hudler

Recenzenta: Marjanca Starčič Erjavec, Matjaž Zorko

Založilo: Slovensko biokemijsko društvo

Tiskala: Birografika Bori d.o.o., Ljubljana

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

577.1/.2(038)=111=163.6

ANGLEŠKO-slovenski slovar izbranih izrazov iz biokemije in molekularne biologije / [urednika Marija Žakelj-Mavrič in Marko Dolinar]. - [Ljubljana] : Slovensko biokemijsko društvo, 2012

ISBN 978-961-91651-6-4
1. Žakelj-Mavrič, Marija
258088960

Predgovor

Terminološka prizadevanja na področju biokemije in molekularne biologije v Sloveniji segajo v dvajseto stoletje. Prvi mejnik v razvoju slovenskega strokovnega izrazja oziroma terminologije na omenjenem področju predstavlja prevod dela Petra Karlsona *Kurzes Lehrbuch der Biochemie* iz leta 1977. Slovensko izdajo te knjige sta leta 1980 pod naslovom *Biokemija* pripravila Drago Lebez in Tatjana Serbec - Avšič. V naslednjih letih se je področje hitro razvijalo in pridobivalo na pomenu. Hkrati se je povečevalo število člankov in s tem tudi število novih biokemijskih in še posebej molekularnobioloških izrazov, ki so bili večinoma v angleščini. Prevodi so bili prepuščeni prizadevnim posameznikom, med katerimi so prevladovali pedagoški delavci Univerze v Ljubljani. Tudi študenti so se pri pisanju diplomskih del in doktoratov v slovenščini pogosto spraševali, kako prevesti določene izraze. Z željo, da bi med več uporabljanimi prevedenimi izrazi izbrali najprimernejšega in našli ustrezne izraze za nekatere težje prevedljive angleške znanstvene in strokovne izraze, je bila leta 1999 ustanovljena Terminološka komisija Slovenskega biokemijskega društva. Prvi člani komisije smo bili predstavniki različnih ustanov, ki nas je terminologija s področja biokemije in molekularne biologije zanimala, z leti pa se je sestava komisije tudi spreminjala. Sprva smo člani komisije sami predlagali angleške izraze in jim poiskali prevode, kasneje pa so s predlogi izrazov in pripombami sodelovali člani Slovenskega biokemijskega društva in drugi zainteresirani posamezniki. Slovar, ki je vseboval prevode izbranih pogosto uporabljanih in težje prevedljivih izrazov, smo s časom dopolnjevali in ga izpopolnjevali. Dosegljiv je bil na spletnih straneh biokemijskega društva, urejal pa ga je Marko Dolinar.

Naslednji mejnik v razvoju slovenskega biokemijskega in molekularnobiološkega izrazja predstavlja slovenska izdaja učbenika Rodneya Boyerja *Concepts in biochemistry* iz leta 2002. Urednika slovenske izdaje, ki je izšla leta 2005 pod naslovom *Temelji biokemije*, sta bila Metka Renko in Matjaž Zorko. Prevod je potekal pod okriljem Komisije za izobraževanje Slovenskega biokemijskega društva, pri prevodih pa so sodelovali tudi nekateri člani Terminološke komisije.

Pobudo za pripravo prve tiskane izdaje *Angleško-slovenskega slovarja nekaterih izrazov iz biokemije in molekularne biologije* je dal Upravni odbor Slovenskega biokemijskega društva. Delo obsega prevode angleških gesel, ki jih je vsebovala spletna verzija slovarja konec leta 2009. Te smo člani Terminološke komisije Biokemijskega društva znova pretehtali in uredili za tiskano različico slovarja. Ponovno smo pregledali tudi uvodni splošni del, ga popravili in dopolnili. Pri tem smo bili posebej pozorni na pravilno rabo slovenskega jezika, na kar nas je še posebej opozarjal jezikovni svetovalec Tomaž Sajovic.

Slovar je namenjen v prvi vrsti članom Slovenskega biokemijskega društva in študentom naravoslovnih ved, ki se srečujejo z biokemijskimi in molekularnobiološkimi izrazi, v pomoč pa bo lahko tudi drugim zainteresiranim posameznikom. Razdeljen je na splošni del, v katerega smo vnesli nekaj splošnih določb, uporabnih pri prevajanju angleških biokemijskih in molekularnobioloških izrazov, in slovarski del. V splošnem delu smo posebno pozornost med drugim namenili izrazom za encime in organske kisline, dotaknili pa smo se tudi nekaterih drugih problemov pri oblikovanju izrazov. V slovarski del smo v večji meri vključili težje prevedljive izraze s področja biokemije in molekularne biologije, niso pa vanj uvrščeni

številni enostavno prevedljivi izrazi, za katere se je raba slovenskega prevoda že ustalila. Slovar prav tako ne vsebuje splošnih izrazov s širšega področja biokemije in molekularne biologije.

Področji biokemije in molekularne biologije se razvijata hitro in prav tako hitro se razvija tudi jezik, ki omogoča sporazumevanje na tem področju. Zato pričakujemo, da se bo v bodoče izpopolnjeval tudi *Angleško-slovenski slovar nekaterih izrazov iz biokemije in molekularne biologije*. Različica slovarja, ki bo sledila spremembam, bo sprva dostopna le na spletnih straneh Slovenskega biokemijskega društva, z leti pa bo lahko vodila do posodobljene in dopolnjene nove izdaje slovarja.

Marija Žakelj - Mavrič
predsednica Terminološke komisije

Raba slovarja

Slovar sestavlja uvodni del s pravili in priporočili glede oblikovanja izrazov, temu pa sledi obsežnejši del s prevodi posameznih izrazov.

Na sestankih komisije smo za posamezne angleške izraze poskušali najti najustreznejši slovenski izraz, če pa se je v slovenskem strokovnem jeziku že uveljavil tuji izraz, smo v slovarju navedli tudi tega.

Ob posameznih slovenskih izrazih smo večkrat zapisali kratico za *Slovenski medicinski slovar* SMS. S tem smo želeli poudariti, da smo izraz povzeli po Slovenskem medicinskem slovarju in ga ponujamo včasih kot edino, največkrat pa kot izbirno možnost.

Izrazi so večinoma zgolj prevedeni, neredko pa smo zaradi večje jasnosti dodali tudi kratko razlago in primere rabe v sestavljenih izrazih. Čeprav bo morda kdo pogrešal več opisov, smo se člani komisije ves čas zavedali, da ne sestavljamo leksikona, pač pa slovar.

Z izdajo slovarja v tiskani obliki dosedanja spletna verzija slovarja ne bo več na voljo, ker smo številne izraze ob zadnjem pregledu spremenili. Slovar pa bo v obliki, kot je natisnjen, objavljen na spletnih straneh Slovenskega biokemijskega društva v formatu PDF.

V slovarju smo uporabili naslednje kratice, okrajšave in znake:

bioinf. – bioinformatika

biol. – biologija

cel. biol. – celična biologija

citogen. – citogenetika

farm. – farmacija

glag. – glagol

gen. – genetika

gl. – glej

izg. – izgovôri

kristalogr. – kristalografija

m. sp. – moški spol

matem. – matematika

mn. – množina

npr. – na primer

prid. – pridevnik

prim. – primerjaj

sam. – samostalnik

SBD – Slovensko biokemijsko društvo

sinon. – sinonim

SMS – Slovenski medicinski slovar

strukt. biol. – strukturna biologija

ž.sp. – ženski spol

žarg. – žargonsko

→ – glej

Kazalo

Splošne določbe	7
1 Imena encimov	7
1.1 Splošno navodilo	
1.2 Encimi z dvema alternativnima substratoma	
1.3 Encimi z dvema aktivnostima	
1.4 Encimi, ki imajo v imenu opredeljeno mesto reakcije	
1.5 Encimi, ki imajo v svojem imenu ime skupine, katere prenos ali odcep katalizirajo	
1.6 Encimi, ki katalizirajo prenos skupine z donorja na akceptor	
1.7 Encimi, ki imajo substratni del imena iz dveh delov	
1.8 Kinaze, katerih substrati so encimi	
1.9 Posebni primeri	
2 Ravni zgradbe proteinov	10
3 Oznake proteinov in genov	10
4 Protitelesa in protiserumi	10
5 Receptorji	10
6 Organska barvila	11
7 Preglednica slovenskih imen organskih kislin	11
8 Pogosto uporabljane kratice	12
9 Di-, bi- in bis-	12
10 Končnice pridevnikov pri slovenjenju	12
11 Spol pri samostalnikih, izvedenih iz tujih besed	13
12 Črka <i>k</i> ali <i>h</i> pri slovenjenju dvočrkja <i>ch</i>	13
13 Vrstni red besed	14
14 Velik, visok, majhen, nizek	14
15 V, na, pri	14
16 Preko in skozi	15
Slovarski del	17

SPLOŠNE DOLOČBE

1 Imena encimov

V angleščini so sestavljena imena encimov zapisana kot ločene besede (*npr.* lactate dehydrogenase). SMS je doslej navajal slovenjenje praviloma z vezajem (laktat-dehidrogenaza) in enak način pisanja smo prevzeli v spletni različici terminološkega slovarja SBD. Po ponovnem razmisleku in posvetovanjih z jezikoslovci pa smo se odločili, da predlagamo pisanje sestavljenih imen encimov brez vezajev. Tak način pisanja je v skladu s *Slovenskim pravopisom* (česar za stari način pisanja ni mogoče reči) in smo ga predlagali tudi snovalcem naslednje izdaje SMS.

1.1 Splošno navodilo

Encime poimenujemo na osnovi njihove katalitične aktivnosti. Izjema so trivialna imena encimov (*npr.* tripsin, kaspaza). Običajno prvi del imena pomeni substrat, produkt ali kofaktor, temu pa sledi osnovno ime encima, ki razloži njegovo aktivnost. Splošno navodilo ne velja za liaze in transferaze (*gl. poglavje 1.5*).

Zgleda: alkohol oksidaza (ne priporočamo: alkoholna oksidaza, alkohol-oksidaza), glikogen fosforilaza.

Oba dela imena encima pišemo brez vezaja, razen v primerih, ko se ime encima začne s kratico neke molekule.

Zgledi: NADH-dehidrogenaza, RNA-polimeraza, HMG-CoA-reduktaza, bilirubin UDP-glukuroniltransferaza.

Če je kratica le del imena substrata ali produkta (ne gre v celoti za kratično zvezo črk), vezaja ne pišemo.

Zgleda: acil-CoA dehidrogenaza, aminoacil-tRNA sintetaza.

Posebnosti

Imena nekaterih encimov so oblikovana tako, da je korenu imena substrata ali produkta dodano priponsko obrazilo –aza.

Zgledi: laktaza, peptidaza, glikogenaza, glukoza-6-fosfataza, amilo-1,6-glukozidaza.

Trivialna imena encimov, pri katerih ime vsebuje kratico, pišemo brez vezaja in s priponskim obrazilom –aza (izpisano z malimi črkami). Če ima kratica na zadnjem mestu črko A, jo izpustimo.

Zgleda: RNaza, DNaza.

Če je encim dodatno opisan s črko ali številko, to zapišemo s presledkom in brez vezaja.

Zgleda: timidin kinaza 2, DNA-polimeraza α .

1.2 Encimi z dvema alternativnima substratoma

Pri alternativnih substratih (encim uporabi kateregakoli od obeh) pišemo oba substrata ločena s poševnico.

Zgled: serin/treonin kinaza.

1.3 Encimi z dvema aktivnostima

Če ima encim dve aktivnosti in za vsako uporabimo trivialno ime, obe imeni povežemo z vezajem.

Zgleda: maltaza-glukoamilaza, saharaza-izomaltaza.

1.4 Encimi, ki imajo v imenu opredeljeno mesto reakcije

Kadar v imenu encima navajamo substrat in mesto, kjer poteče reakcija, uporabimo med imenom substrata in mestom delovanja encima na substratu vezaj.

Zgled: protein-tirozin kinaza.

1.5 Encimi, ki imajo v svojem imenu ime skupine, katere prenos ali odcep katalizirajo

Imena teh encimov zapisujemo z eno besedo. Oblikujemo jo tako, da ime skupine, ki se prenese, priključimo osnovnemu imenu encima. Enako velja za liaze.

Zgledi: aciltransferaza, metiltransferaza; karboksilaza, aldehydliaza, diacilglicerolliaza.

Kadar je del imena encima tudi substrat, ki bo sprejel (ali oddal) skupino, ki se prenaša, encim zapišemo po splošnem pravilu kot dve besedi. Podobno velja tudi za tista imena liaz, ki natančneje določajo vir substratne skupine.

Zgleda: diacilglicerol aciltransferaza; fosfatidilinozitol diacilglicerolliaza.

1.6 Encimi, ki katalizirajo prenos skupine z donorja na akceptor

Pri teh encimih donor in akceptor ločimo z obojestrnim dvopičjem in kot ločeno besedo dodamo ime encima (donor:akceptor encim).

Zgleda: glutamat:piruvat aminotransferaza, NADPH:adrenodoksin oksidoreduktaza.

1.7 Encimi, ki imajo substratni del imena iz dveh delov

Encime, pri katerih je substratni del sestavljen iz dveh oznak, pišemo po splošnem pravilu s polnim imenom substrata in aktivnostjo, vse brez vezajev.

Zgledi: citokrom c oksidaza, prostaglandin D sintaza, NADPH:citokrom P450 reduktaza.

SMS je doslej v tem primeru predlagal, da bi vezaj pisali tudi med prvima dvema besedama v imenu (torej znotraj substratnega dela imena encima), npr. citokrom-c-oksida, prostaglandin-D-sintaza.

1.8 Kinaze, katerih substrati so encimi

Pri kinazah, ki katalizirajo reakcijo fosforilacije encimov, pišemo imena po osnovnem pravilu. Da ne bi prišlo do nejasnosti, ali pa v poljudnih besedilih, lahko ime izjemoma pišemo opisno.

Zgleda: glikogen fosforilaza kinaza ali kinaza glikogen fosforilaze (*kadar je potrebna večja jasnost*), MAP-kinaza kinaza ali kinaza MAP-kinaze.

1.9 Posebni primeri

V posebnih težavnih primerih ime encima slovenimo opisno.

Primer: **nitric oxide synthase** – NO-sintaza, sintaza dušikovega oksida (napačno: dušikovooksidna sintaza, dušikovoksid sintaza).

2 Ravni zgradbe proteinov

Ravni zgradbe opišemo z izposojenkami (primarna, sekundarna, terciarna, kvartarna). Protein je lahko monomer, dimer, ... oligomer. Vsi izrazi so moškega spola, *npr.* homotrimer, heterotetramer.

3 Oznake proteinov in genov

Prvo črko oznake proteinov pišemo z veliko črko, oznake genov pa pišemo z malimi in poševnimi črkami (*npr.* beta laktamaza: protein Bla in gen *bla*). Stavkov ne začenjamo z imeni genov, pač pa pred oznako napišemo, da gre za gen (Gen *bla* smo zaznali v dveh kopijah). Stavek lahko tudi obrnemo (*npr.*: Zaznali smo dve kopiji *bla*).

Zaradi zgodovinskih razlogov to pravilo ne velja za pisanje oznak genov in proteinov pri kvasovkah in vinskih mušicah.

4 Protitelesa in protiserumi

Imena protiteles in specifičnost protiserumov pišemo v obliki 'protitelo proti' oziroma 'protiserum proti'.

Zgleda: **anti-transglutaminase antibodies** – protitelesa proti transglutaminazi, **anti-glucosylceramide antiserum** – protiserum proti glukozilceramidu.

5 Receptorji

Receptorje praviloma poimenujemo na osnovi fizioloških ligandov.

Priporočamo, da bi imena receptorjev pisali na način 'receptor za XXX', ne 'xxx-receptor'.

Zgled: **IL-1 receptor** – receptor za IL-1 (*ne*: IL-1-receptor).

Pri receptorjih z več tipi moramo paziti, da tip receptorja navedemo na začetku imena, *npr.* receptor tipa 1 za histamin (*ne*: receptor za histamin tipa 1).

Nekateri receptorji imajo trivialna imena, *npr.* betaadrenergični receptor.

Ko nefiziološki ligandi natančneje opredeljujejo receptor, jih navedemo na začetku imena.

Zgleda: nikotinski receptor alfa-7 za acetilholin, AMPA-receptor za glutaminsko kislino.

6 Organska barvila

Trivialna imena barvil, ki so v angleščini sestavljena iz več besed, večinoma pišemo narazen, tako da je ime spojine ena beseda in oznaka barve druga beseda.

Zgleda: akridin oranžno, bromfenol modro.

7 Preglednica slovenskih imen organskih kislin

Beseda se konča na:		Angleški primeri	Slovenski primeri	Izjeme
Angleško	Slovensko			
-lic	-lna	adenylic salicylic cholic oxalic linolic (=linoleic)	adenilna salicilna holna oksalna linolna	malic: jabolčna
-ric	-rna	fumaric hippuric	fumarna hipurna	stearic: stearinska tartaric: vinska citric: citronska butyric: maslena uric: sečna lauric: lavrinska
-dic	-dna	phosphatidic	fosfatidna	
-nic	-nska	linolenic arachidonic malonic	linolenska arahidonska malonska	succinic: jantarna
-mic	-mska	carbamic	karbamska	cinnamic: cimetova formic: mravljinčna glutamic: glutaminska
-eic	-einska	maleic oleic	maleinska oleinska	linoleic (=linolic): linolna
-sic	-zinska	homogentisic abscisic	homogentizinska abscizinska	
-bic	-binska	ascorbic	askorbinska	
-oic	-ojska	benzoic lipoic domoic	benzojska lipojska domojska	
-gic	-gična	lysergic	lizergična	tudi: lizerška [farm.]
-vic	-vična	pyruvic	piruvična	
-tic	-tinska	phytic myristic palmitic	fitinska miristinska palmitinska	orotic: orotska aspartic: asparaginska lactic: mlečna acetic: očetna acetoacetic: acetocetna aconitic: akonitna

8 Pogosto uporabljane kratice

Angleških kratic, razen v poljudnih besedilih, ne slovenimo oziroma jih ne tvorimo iz slovenskih izrazov.

Zgledi: ATP, DNA, dNTP, ELISA, PCR.

Med kratičnim imenom in končnico (*npr.* pri pregibanju in množinskih oblikah) pišemo vezaj po zgledu: dNTP, dNTP-ji, dNTP-jev...

9 Di-, bi- in bis-

Predpon, ki pomenijo dva, dve, med seboj ne smemo enačiti in zamenjevati. Pomembno je, ali je več skupin vezanih na isti atom ali na različne atome v molekuli.

- **Bi-** označuje prisotnost dveh identičnih skupin ali obročev, povezanih med seboj (*npr.* biacetil, bifenil), oz. označuje sol dvobazne kisline (*npr.* natrijev bikarbonat – pravilneje natrijev hidrogenkarbonat),
- **bis-** označuje prisotnost dveh ostankov anorganske kisline na različnih mestih v molekuli (fruktoza-1,6-bisfosfat),
- **di-** označuje prisotnost dveh identičnih nesubstituiranih skupin na različnih mestih v molekuli (*npr.* 1,3-dihidroksiacetone) ali dveh identičnih (okso)kislinjskih ostankov, povezanih z anhidridno vezjo (*npr.* adenozin-5'-difosfat). Di- lahko uporabljamo za anorganske stranske skupine (*npr.* dihidrat).

10 Priponska obrazila pridevnikov pri slovenjenju

Pravila glede oblikovanja priponskih obrazil pri pridevnikih ni mogoče postaviti. Večinoma je možno več kot eno priponsko obrazilo, ne da bi to spremenilo pomen. Nekatera so bolj uveljavljena od drugih. Osnovno pravilo pri oblikovanju je, da izhajamo iz izraza v slovenščini. Zaradi lažje uporabe so priponska obrazila v tabeli razširjena z deli podstav.

Zgledi:

Beseda se konča na:		Angleški primeri	Slovenski primeri
Angleško	Slovensko		
~lic	~ličén/~lični ~len/~lni	metabolic catabolic	metaboličen/~lični, metabolen/~lni [redkeje]; kataboličen/~lični, katabolen/~lni [redkeje]
~lytic	~litičen/~litični ~lizen/~lizni ~litski [redkeje]	proteolytic analytic catalytic	proteolitičen/~litični, proteolizen/~lizni, analitičen/~litični (pristop), analizen/~lizni (postopek); katalitski (mehanizem), katalizen/~lizni (reakcija)
~somal	~somski	ribosomal peroxysomal lysosomal	ribosomski, peroksisomski, lizosomski
~tic*	~zen/ ~zni ~tski	osmotic	osmozen/~zni, osmotski (šok, tlak)
~ble	~bilen/~bilni	inducible	inducibilen/~bilni
~lar	~laren/~larni ~lski	globular molecular	globularen/~larni; molekularen/~larni, molekulski

* prim. tudi ~lytic

11 Spol pri samostalnikih, izvedenih iz tujih besed

Praviloma so izrazi, ki so izvedeni iz tujih besed, moškega spola (proteasom, kromosom, genom, oocit). Obstajajo tudi izjeme (kromatida, mišična fibrila), predvsem pri besedah, ki pomenijo vedo, stroko, metodo ali pomembno področje (imunologija, genomika, proteoliza, elektroforeza).

Sistematska imena encimov so zaradi priponskega obrazila –aza praviloma ženskega spola.

12 Črka k ali h pri slovenjenju dvočrkja ch

Dvočrkje ch v tujih izrazih zaznamuje različne glasove. Pri slovenjenju takih izrazov se je uveljavila raba, ki jo je nemogoče oblikovati v pravilo. Načeloma naj bi pri slovenjenju izhajali iz izgovora dvočrkja ch v jeziku, iz katerega izraz prevzemamo, upoštevati pa moramo tudi slovenski izvor in zvočno podobo prevoda.

Nekateri primeri uveljavljene rabe v slovenščini so: holesterol, holin, kromosom, dikroizem, kimotripsin, kimaza, kimozin, hilomikron, hitin.

13 Vrstni red besed

Smisel mnogih besednih zvez se ne spremeni, če jih napišemo v obrnjenem vrstnem redu, zato jih lahko tudi poljubno uporabljamo, *npr.* aminokislinska poravnava ali poravnava aminokislin, kalcijeva vezavna zanka ali vezavna zanka za kalcij, bakterijska kultura ali kultura bakterij, kvasovkina DNA ali DNA kvasovke (*ne*: kvasna DNA), ravnotežna konstanta ali konstanta ravnotežja.

14 Velik, visok, majhen, nizek

Razlike v smislu ni, raba pa je različna, zato ne moremo določiti, kaj je bolj pravilno. Če gre *npr.* za tlak, temperaturo ali pH, ki so podprti z vrednostmi, potem je bolje govoriti o nizkem/visokem tlaku, temperaturi ali pH.

Zgleda: **low affinity** – nizka/majhna afiniteta, **high affinity** – visoka/velika afiniteta.

Encim ima veliko afiniteto za substrat/visoko afiniteto za substrat (*prim.* visokoafinitetni substrat). Podobno velja tudi za toksičnost, koncentracijo, število ...

Ko govorimo o volumnu, uporabimo velik/majhen.

Pri aktivnostih priporočamo izraza velika/majhna. Ko primerjamo več aktivnosti, lahko govorimo o večji oziroma višji/nizji (*ne* slabši) aktivnosti v določenih razmerah.

15 V, na, pri

Pri molekulah uporabljamo prevod, ki je bolj smiseln: *npr.* "inhibitor se veže v aktivno mesto", ker se veže v točno določen žep na površini, vendar pa "inhibitor se veže na encim", kadar ni naš namen, da bi poudarjali, da se veže v notranjost strukture.

V angleščini za navajanje prisotnosti (makro)molekul običajno uporabljajo besedo **in** (*npr.*: in mice, in prokaryotes), kar prevajamo s 'pri' (pri miših, pri evkariontih). 'V' uporabljamo samo, kadar želimo poudariti, da je snov prisotna v notranjosti, ne pa na površini nekega organizma, organa, celice itd.; enako velja za dogajanje.

Pri navajanju rastišča *npr.* mikrobov vedno rečemo 'na gojišču', ko gre za trdno gojišče, oziroma 'v gojišču', če je to tekoče.

Podobno lahko govorimo o ločevanju na gelu oziroma v gelu, če hočemo poudariti, da proces poteka v notranjosti makromolekulskega prepleta, ki sestavlja gel.

Ko navajamo fizikalne vrednosti nekega okolja ali eksperimentalnega postopka, uporabljamo 'pri', *npr.* pri 10 °C, pri 5000 obr./min.

16 Preko in skozi

Pri obravnavanju membran pogosto slišimo in beremo, da prenosi potekajo 'preko membrane'. Priporočamo rabo 'skozi membrano', tudi v primeru, ko ne gre za prehajanje skozi lipidni dvosloj, pač pa za prehod s posredovanjem membranskih proteinov.

A

ABC TRANSPORTER – ABC-prenašalec, ABC-transporter, prenašalec z ATP-vezavno kaseto

ABSOLUTE RATE THEORY → RATE

ABSORBANCE – absorbanca

ABSORBANCY → ABSORBANCE

ABUNDANT – (pre)obilen

ABZYME – abcim

Ac-CoA → ACETYL-COENZYME A

ACCEPTOR – prejemnik, akceptor

ACETYL-COENZYME A (Ac-CoA) – acetilkoencim A (Ac-CoA)

ACP → ACYL CARRIER PROTEIN

ACQUIRED – pridobljen

ACQUIRED IMMUNE DEFICIENCY SYNDROME (AIDS) – sindrom pridobljene imunske pomanjkljivosti (AIDS)

ACRIDIN ORANGE – akridin oranžno

ACTIN – aktin

ACTIVE SITE – aktivno mesto

active site cleft – reža aktivnega mesta

ACTIVITY COEFFICIENT – aktivnostni koeficient

ACYL CARRIER PROTEIN (ACP) – proteinski prenašalec acilne skupine (ACP); acilprenašalni protein [SMS]

ADAPTER, ADAPTOR – adapter, prilagojevalec

ADAPTER PROTEIN – adapterski protein, prilagojevalni protein

ADAPTIVE – prilagoditven, adaptiven;

adaptive evolution – adaptivna evolucija

ADENOSINE 5'-TRIPHOSPHATE – adenzin-5'-trifosfat

ADENOSINE TRIPHOSPHATE (ATP) – adenzintrifosfat (ATP) [SMS]

ADENOVIRUS – adenovirus

ADENYLATE CYCLASE – adenilat ciklaza, adenilciklaza [SMS]

ADHESION – adhezija

focal adhesion – fokalna adhezija (*cel. biol.*)

adhesion junction – fokalni stik (*cel. biol.*)

ADIPOCYTE – adipocit, maščobna celica

A

ADIPOSE – maščoben

adipose cell – maščobna celica

adipose tissue – maščobno tkivo, maščevje

ADMINISTRATION – dajanje (nekega sredstva)

drug administration – dajanje zdravila (*ne*: jemanje zdravila)

AEQUORIN – ekvorin

AFFINITY – afiniteta, afiniteten

affinity ligand – afinitetni ligand

affinity constant – afinitetna konstanta

affinity labeling – afinitetno označevanje

AGAROSE – agarozna

agarose gel electrophoresis – agarozna gelska elektroforeza, elektroforeza v (na) agaroznem gelu

AGENT – povzročitelj, sredstvo (*glede na pomen*)

AGGREGATE – (*sam.*) agregat, skupek (*prim.* cluster); (*glag.*) kopičiti, združiti, agregirati

AGONIST – agonist

AIDS → ACQUIRED IMMUNE DEFICIENCY SYNDROME

ALIGNMENT – poravnava, vzporejanje

3D alignment – prostorska poravnava

ALIQUOT – (*sam.*) enaki del, alikvot; (*glag.*) razdeliti na enake dele

ALKYLATION – alkiliranje, alkilacija

ALLANTOIN – allantoin

ALLELE – alel

allele frequency – pogostost alela, frekvenca alela, alelna frekvenca

ALLOSTERIC – alosteričen

ALLOSTERY, ALLOSTERISM – alosterija

ALPHA HELIX – alfa vijačnica, α -vijačnica, vijačnica α

AMINO – aminski

amino terminus – aminski konec

AMINO ACID – aminokislina

AMINOACYL – aminoacil

aminoacyl adenylate – aminoaciladenilat

aminoacyl-tRNA synthetase – aminoacil-tRNA sintetaza

AMMODYTOXIN – amoditoksin

AMMONIA – amoniak

AMP-ACTIVATED PROTEIN KINASE (AMPK) – z AMP aktivirana protein kinaza (AMPK)

AmpFLP → AMPLIFIED FRAGMENT LENGTH POLYMORPHISM

AMPHIPHATIC – amfipatičen (*pojav*), amfipatski (*zgradba, zaporedje*)

AMPHOLYTIC – amfolitski (amfolitske molekule - opisuje lastnost molekule), amfoliten (amfolitne molekule = molekule amfolitov - označuje vrsto molekul) (napačno: amfolitičen)

AMPK → AMP-ACTIVATED PROTEIN KINASE

AMPLICON – amplikon

AMPLIFICATION – pomnoževanje, ojačevanje (npr. signala); genski presežek (citogenet.)

AMPLIFIED FRAGMENT LENGTH POLYMORPHISM (AmpFLP) – polimorfizem dolžin pomnoženih fragmentov (AmpFLP) (gl. tudi RFLP)

AMYLOID – amiloid

amyloid precursor protein (APP) – amiloidni prekursorski protein, prekursorski protein amiloida (APP)

amyloid beta peptide – amiloidni peptid beta, amiloidni β -peptid

AMYLOIDOGENIC – amiloidogen, amiloidotvoren

AMYLOIDOSIS – amiloidoza

ANABOLIC – anaboličen

ANABOLISM – anabolizem

ANALYTE – analit

ANAPLEROTIC REACTIONS – anaplerotske reakcije

ANCHORING – sidranje

ANGIOGENESIS – angiogeneza, ožiljenje, razvoj žil

ANGIOGENIC – angiogenezen, angiogenetski [SMS], angiogen (izvira iz žile, npr. angiogeni tumor, ali spodbuja nastajanje žil, npr. angiogeni dejavnik)

ANGIOTENSIN – angiotenzin

angiotensin converting enzyme – angiotenzin pretvarjajoči encim

ANGSTROM (Å) – angstrom (Å)

ANNEALING – prileganje

ANNOTATION – določitev, obdelava (bioinf.); pripis (npr. funkcije na osnovi strukturne podobnosti)

ANOIKIS – anoikis [oblika apoptoze]

ANOMER – anomer

ANTAGONIST – antagonist

ANTIBODY – protitelo

ANTIGEN – antigen

antigen-presenting cell – antigen predstavitvena celica

ANTIOXIDATIVE – antioksidativen, antioksidacijski (*ne*: antioksidanten, antioksidantski)

ANTIPOINT – antiport

A

ANTISENSE – protismiselni; protismeren

antisense primer – protismerni začetni oligonukleotid

API → ATMOSPHERIC PRESSURE IONISATION

APOPTOSIS – apoptoza

APOPTOTIC – apoptotski (z značilnostmi apoptoze, *npr.* apoptotska celica), apoptozen (v procesu apoptoze)

apoptotic body – apoptotsko telo

APP → AMYLOID PRECURSOR PROTEIN

APPARATUS – naprava, aparatura, aparat (*npr.* Golgijev aparat)

ARM – roka (*npr.* pri tRNA) (*ne:* ročica)

ARRAY – mreža

antibody array – mreža s protitelesi

protein expression array – proteinska ekspresijska mreža (*gl. tudi* MICROARRAY)

ARS → AUTONOMOUSLY REPLICATING SEQUENCE

ASSAY – test, preizkus

ASSEMBLY – združevanje, sestavljanje; združek (*gl. tudi* SELF-ASSEMBLY)

ASSIGN – pripisati

assigned function – pripisana funkcija

ASSOCIATED FACTOR – povezani dejavnik

TBP-associated factors – s TBP povezani dejavniki; dejavniki, povezani s TBP

ASSOCIATION – asociacija, povezava (*odvisno od konteksta*)

association constant – asociacijska konstanta

ASYMETRIC UNIT – asimetrična enota (*kristalogr.*)

ATMOSPHERIC PRESSURE IONISATION (API) – ionizacija pri običajnem zračnem tlaku (API)

ATOMIC FORCE MICROSCOPY – mikroskopija na atomsko silo

ATP → ADENOSINE TRIPHOSPHATE

ATP BINDING DOMAIN – ATP-vezavna domena

ATPase – ATPaza (*brez vezaja*), *npr.* K^+/Na^+ -ATPaza

ATTACHMENT – pripenjanje, pritrjanje, pritrjevanje

ATTENUATED – oslavljen, atenuiran

attenuated vaccine – oslavljen cepivo

ATTENUATION – oslabitev, atenuacija

ATTENUATOR – atenuator

AUTOANTIBODY – avtoprotitelo

AUTONOMOUSLY REPLICATING SEQUENCE (ARS) – avtonomno podvajajoče se zaporedje (ARS)

AUTOPHAGIC – avtofagen

autophagic vacuole – avtofagna vakuola

AUTOPHAGY – avtofagija

AUTOPHAGOSOME – avtofagosom

B

B-CELL – celica B

BABY HAMSTER KIDNEY (BHK) CELLS – ledvične celice mladiča hrčka, celice BHK

BAC → BACTERIAL ARTIFICIAL CHROMOSOME

BACKBONE – ogrodje, skelet

BACTERIAL ARTIFICIAL CHROMOSOME (BAC) – umetni bakterijski kromosom, umetni kromosom bakterije (BAC)

BAFFLE – prestreznik

BAND – lisa (*pri elektroferogramih*), sloj (*pri gradientnem centrifugiranju*), proga (*pri kromosomih*)

BANDWIDTH – območje valovnih dolžin (*v spektroskopiji*)

BASAL LAMINA – bazalna lamina

BASELINE – bazna linija, osnovna črta

BASEMENT MEMBRANE – bazalna plast, bazalna membrana (*v resnici ni membrana; sestavljata jo bazalna lamina in fibrilni material*)

BAIT – vaba (*pri dvohibridnem sistemu kvasovk*)

BARRIER – pregrada (*ne*: ovira)

activation barrier – aktivacijska pregrada

kinetic barrier – kinetična pregrada

BATCH – šarža

batch culture – šaržna kultura

batch adsorption – šaržna adsorpcija

BEACON – svetilo

molecular beacon, imaging beacon – molekularno svetilo

BEAD – kroglica

BEAM – žarek, snop žarkov, curek žarkov

beam stop – dušilec žarkov

BER → REPAIR

BETA BEND – beta upogib, upogib beta

BETA BARREL – beta sodček, β -sodček, sodček beta

up-and-down beta barrel – pokončno orientirani beta sodček, beta sodček z nasprotno usmerjenimi beta trakovi (*npr. retinol vezavni protein*)

BETA SHEET – ploskev beta; beta ploskev, β -ploskev

beta pleated sheet – ploskev beta (*enaka struktura kot 'beta sheet'*)

BETA STRAND – trak beta, beta trak (*ploskev beta gradijo trakovi beta*)

- BETA STRUCTURE** – struktura beta, β -struktura, beta struktura (*primera beta struktur sta beta ploskev in beta sodček*)
- BETA TURN** – zavoj beta, obrat beta, β -zavoj
- BHK cells** → BABY HAMSTER KIDNEY CELLS
- BICOID** – bikoid
bicoid gene – gen bikoid
bicoid protein – protein bikoid
- BIFUNCTIONAL** – bifunkcionalen, z dvojno vlogo
- BILAYER** – dvosloj
- BIMOLECULAR** – dvomolekulski
bimolecular reaction – dvomolekulska reakcija
- BINARY** – dvojn, binaren
binary nomenclature – binarna nomenklatura
- BINDING** – vezava; vezalen, vezaven (*vezaven: 'ki ima lastnost vezave'; vezalen: 'za vezavo'*)
binding buffer – vezalni pufer
binding protein – vezavni protein
- BIOASSAY** – biološki test
- BIOCHIP** – biočip
nano biochip – nanobiočip
- BIOCONVERSION** – biološka pretvorba (*tehnika, načrtovano delovanje; pri tehniki biokonverzije poteka proces biotransformacije*) (*gl. tudi CONVERSION*)
- BIODIVERSITY** – biološka pestrost
- BIOENERGETICS** – bioenergetika
- BIOLYSTICS** – biolistika
- BIOMIMETIC** – biomimetičen
- BIOREMEDIATION** – bioremediacija
- BIOTYNILATION** – biotinilacija
biotynilated capture probe – biotinilirana sonda
- BIOTRANSFORMATION** – biološka pretvorba (*proces*), biotransformacija (*skupina reakcij v organizmu, ne nujno v praktične namene*)
- BLADE** – lopatica
5-bladed propeller structure – struktura propelerja s 5 lopaticami
- BLOT** – prenos (*metoda*), odtis (*membrana*)
dot blot – točkovni nanos
Northern blot – prenos northern *ali* northern prenos; odtis northern
Southern blot – Southernov prenos *ali* prenos po Southernu; odtis po Southernu
Western blot – prenos western *ali* western prenos; odtis western
- BLOTTING** – prenašanje (*postopek*)
- BLUNT END** – topi konec

B

BOND – vez

BONDING – povezovanje z vezjo

hydrogen bonding – povezovanje z vodikovimi vezmi

BOOTSTRAPPING – metoda vezanja (*metoda ocenjevanja kvalitete filogenetskih dreves*)

BOTTLE-TOP FILTER – presesalni filter

BOTULINUM TOXIN – botulinski toksin, botulinum toksin

BOX → TATA BOX

BRANCH POINT – mesto razvejitve (*npr. adenzin pri izrezu introna; razvejitev verige pri glikogenu*)

BRANCHING ENZYME – razvejilni encim

BRCA → BREAST CANCER SUSCEPTIBILITY

BRCA1, BRCA2 – *kratice ne prevajamo, če govorimo o proteinu/genu, kratico razložimo kot protein/gen tipa 1 (oz. 2) dovzetnosti za raka dojke*

BREAST CANCER SUSCEPTIBILITY gene / protein (BRCA) – gen (ali) protein dovzetnosti za raka dojke (BRCA)

BROMOPHENOL BLUE – bromfenol modro

BURIED – zakrit, skrit (*v notranjosti strukture*)

C

C-REACTIVE PROTEIN (CRP) – reaktivni protein C (CRP); C-reaktivni protein (veže se na pnevmokokni polisaharid C)

C-TERMINUS – C-konec

cAMP-DEPENDENT PROTEIN KINASE – od cAMP odvisna protein kinaza

cAMP RESPONSE ELEMENT BINDING PROTEIN (CREBP) – vezavni protein odzivnega elementa za cAMP (CREBP)

CANCEROGEN – kancerogen (SMS: *sopomenka karcinogen*); rakotvoren

CANNONICAL STRUCTURE – kanonična struktura

CAP – kapa (*na mRNA*); → CATABOLITE ACTIVATOR PROTEIN

CAPPING PROTEIN – pokrovni protein (*npr. CapZ, tropomodulin*)

CARBONIC ANHYDRASE – karboanhidraza [SMS]

CARBOHYDRATE – ogljikov hidrat, ogljikohidraten [SMS]

CARBOXY-TERMINUS – karboksilni konec

CARCINOGEN – karcinogen (SMS: *sopomenka kancerogen*) (*gl. tudi PRECARCINOGEN*); rakotvoren

proximal carcinogen – vmesni karcinogen

ultimate carcinogen – končni karcinogen

CARGO PROTEIN – proteinski tovor (pri prenosu z vezikli)

CASCADE – kaskada

cascade of cleavage events – kaskada cepitev

CASPASE – kaspaza

CASSETTE – kasetna, kaseten (kasetna mutageneza)

CATABOLIC – kataboličen

CATABOLISM – katabolizem

CATABOLITE ACTIVATOR PROTEIN (CAP) – katabolitni aktivatorski protein (CAP)

CATALYTIC – katalitičen (*tip procesa*), katalitski

CDK → CYCLIN-DEPENDENT KINASE

CELL – celica

cell forming unit – celična enota

cell-free – brezceličen

cell line – celična linija

cell streaming – celično strujanje

CENTROMERE – centromer

C

CETP → CHOLESTERYL ESTER TRANSPORT PROTEIN

CFU → COLONY FORMING UNIT

CHAIN – veriga

side chain – stranska veriga

CHALKONE – halkon

CHANNEL – kanal

CHANELLING – usmerjanje (*npr. substrata*)

CHAOTROPIC – kaotropen

CHAPERONE – šaperon, molekulski spremljevalec

CHAPERONIN – šaperonin

CHEMICAL – kemičen, kemijski (*npr. kemijska vez*)

CHEMILUMINESCENCE, CHEMO~ – kemiluminiscenca, kemoluminiscenca (*prim. kemoterapija*)

CHEMOTAXIS – kemotaksija, kemotaksa (SMS)

CHELATION – keliranje, kelacija

iron-chelation therapy – zdravljenje s kelacijo železa

CHELATOR – kelator

CHIMERE – himera

CHINESE HAMSTER OVARY (CHO) CELLS – ovarijske celice kitajskega hrčka, celice CHO

CHIRALITY – kiralnost

CHITIN – hitin

CHO CELLS → CHINESE HAMSTER OVARY CELLS

CHOLERA TOXIN – koleratoksin, toksin kolere

CHOLESTERYL ESTER TRANSPORT PROTEIN (CETP) – protein za prenos holesterolnih estrov (CETP)

CHONDROITIN – hondroitin

chondroitin sulphate – hondroitinsulfat

chondroitin sulphate proteoglycan – hondroitinsulfat proteoglikan

CHROMATOFOCUSING – kromatofokusiranje

CHROMATOGRAPHY – kromatografija

anion exchange chromatography – anionska izmenjevalna kromatografija

cation exchange chromatography – kationska izmenjevalna kromatografija

fast protein liquid chromatography (FPLC) – tekočinska kromatografija za hitro ločevanje proteinov (FPLC) (*komercialno ime sistema za ločevanje*)

gas - liquid chromatography – plinsko-tekočinska kromatografija

gas - solid chromatography – plinsko-trdninska kromatografija

high performance liquid chromatography (HPLC) – tekočinska kromatografija visoke ločljivosti (HPLC)

denaturing HPLC (DHPLC) – denaturacijski HPLC (DHPLC)

- normal-phase HPLC (NP-HPLC)** – HPLC z normalno fazo (NP-HPLC)
- reverse-phase HPLC (RP-HPLC)** – HPLC z obrnjeno fazo (*ne*: obratnofazna HPLC), HPLC z reverzno fazo (RP-HPLC)
- hydrophobic interaction chromatography (HIC)** – hidrofobna interakcijska kromatografija (HIC)
- immunoaffinity chromatography** – imunoafinitetna kromatografija
- ion exchange chromatography** – ionska izmenjevalna kromatografija
- liquid chromatography (LC)** – tekočinska kromatografija (LC)
- liquid chromatography MS/MS (LC-MS/MS)** – tekočinska kromatografija s tandemsko masno spektrometrijo (LC-MS/MS)
- liquid-liquid chromatography** – tekočinsko-tekočinska kromatografija
- nanoscale liquid chromatography** – tekočinska kromatografija v nanomerilu
- size-exclusion chromatography (SEC)** – kromatografija z ločevanjem po velikosti (SEC)
- supercritical fluid chromatography** – superkritična tekočinska kromatografija
- thin layer chromatography (TLC)** – tankoplastna kromatografija (TLC)
- CHROMOSOME** – kromosom
- chromosome jumping** – skakanje po kromosomu (metoda morda ni več v uporabi)
- chromosome walking** – hoja po kromosomu
- chromosome X** – kromosom X
- CHRONIC WASTING DISEASE** – bolezen kroničnega hiranja
- CHYLOMICRONS** – hilomikroni
- CHYMOSIN** – kimozin
- CHYMOTRYPSIN** – kimotripsin
- CID** → COLLISION-INDUCED DISSOCIATION
- CISTRON** – cistron
- CITRIC ACID** – citronska kislina
- citric acid cycle** – ciklus citronske kisline
- CLAUSENAMIDE** – klavzenamid (*molekula iz rastline Clausena lansium*)
- CLEARANCE** – očistek (*farm.*)
- CLEAVAGE** – cepitev
- cleavage site** – mesto cepitve
- cleavage factor** – cepitveni dejavnik
- CLEFT** – reža
- active site cleft** – reža z aktivnim mestom (*ne*: reža aktivnega mesta)
- CLONING VECTOR** – klonirni vektor, vektor za kloniranje
- CLONING VEHICLE** → CLONING VECTOR
- CLOT** – strdek
- CLOTTING** – strjevanje (krvi)
- blood clotting factor** – faktor strjevanja krvi, dejavnik strjevanja krvi
- CLUSTER** – gruča, skupek

C

CLUSTERING – zbiranje (v skupke)

CNV → COPY NUMBER VARIANT

COATED VESICLE – prevlečeni vezikel, prevlečeni mešiček

COATED PIT – prevlečena jamica

COCHAPERONE – košaperon

CODE FOR – kodirati (*npr. gen kodira beljakovino*)

CODING – kodirajoč

coding strand – kodirajoča veriga (*ne: kodogena veriga*)

CODON – kodon (na RNA)

start codon – začetni kodon, startni kodon, startkodon

stop codon – zaključni kodon, končni kodon, stopkodon

COFACTOR – kofaktor

COGNITIVE – kognitiven

cognitive function – kognitivna funkcija

COIL – klobčič

coiled coil – ovita vijačnica

positive coiled single-stranded RNA – pozitivno zvita enoverižna RNA

COLD-SHOCK PROTEIN – protein ohladitvenega šoka, protein šoka ohladitve (izraz se opušča → STRESS PROTEIN)

COLLISION-INDUCED DISSOCIATION (CID) – s trki spodbujeni razpad (pri masni spektrometriji) (CID)

COLOCALIZATION – kolokalizacija

COLONY – kolonija

colony forming unit (CFU) – kolonijska enota (CFU)

colony-stimulating factor – spodbujevalni dejavnik rasti kolonij

colony PCR – PCR na osnovi kolonije (*ne: kolonijski PCR*)

COLOUMN – kolona

column packing – polnilo v koloni

COMPACTION – povečevanje kompaktnosti, zgoščevanje

chromatin compaction – zgoščevanje kromatina

COMPARTMENT – razdelek

COMPARTMENTALIZATION – (prostorsko) ločevanje, ločevanje v razdelke, organiziranje v razdelke (*prevajamo opisno*)

COMPLEMENT – komplement

complement system – sistem komplementa

COMPLEX – kompleks, kompleksen

COMPOUND – spojina

parent compound – izhodna spojina

CONDENSATION – kondenzacija (*prim. compaction*)

- CONFORMATION** – konformacija
conformational disease – konformacijska bolezen
eclipsed conformation – prekrita konformacija
native conformation – nativna konformacija
staggered conformation – prekrižana konformacija
- CONJUGATION** – konjugacija
- CONSENSUS SEQUENCE** – skupno zaporedje
- CONSERVATIVE SEQUENCE** – ohranjeno zaporedje
- CONTIG** (=contiguous sequence) – soseska
- CONTROL** – (*sam.*) nadzor, kontrola; (*glag.*) nadzirati
control unit – nadzorna enota
- CONVERSION** – pretvorba
- CONVERT** – pretvoriti; preoblikovati (*prim. turnover*)
...-converting enzyme – encim, ki pretvarja ...
angiotensin-converting enzyme – encim, ki pretvarja angiotenzin
endothelin-converting enzyme 1 (ECE-1) – encim 1, ki pretvarja endotelin; encim 1 pretvorbe endotelina (ECE-1)
- COPY NUMBER VARIANT (CNV)** – različica v številu kopij (CNV)
- CORE** – sredica, jedro; osrednji
core element – osrednji (regulacijski) element
core enzyme – osrednji encim
core histones – osrednji histoni, histoni sredice
core promoter – osrednji del promotorja
core protein – protein sredice
protein core – proteinska sredica
- CORONA VIRUS** – koronavirus, virus korona
- COSMID** – kozmid
- COUNTERSTAINING** – nasprotno barvanje
- COUPLING** – sklopitev
coupling agent – sklopitveni dejavnik
coupling reactions – sklopljene reakcije
- CREBP** → cAMP RESPONSE ELEMENT BINDING PROTEIN
- CROSS TALK** – medsebojni vpliv (*npr. signalnih poti*), (medsebojno) sporazumevanje
- CROSSING-OVER** – prekrižanje
unequal crossingover – neenako prekrižanje
- CROSSLINKER** – prečni povezovalec, mrežni povezovalec (*kadar gre v resnici za nastanek mreže*)
- CROSSLINKING** – zamreženje (*v smislu imobilizacije*), povezovanje (*kovalentno*)
cross-linking agent – sredstvo za povezovanje, sredstvo za zamreženje
- CRP** → C-REACTIVE PROTEIN

C

CRYOVIAL – zamrzovalna posodica, zamrzovalna steklenička (*ne: krioviala*)

CRYSTALLOGRAPHIC REPEAT – kristalografska ponovitev

CUT-OFF – mejna vrednost (*npr. pri ultrafiltracijskih membranah*)

CYCLE – cikel (*metabolizem*), cikel (*celični, pri PCR*)

CYCLIN-DEPENDENT KINASE (CDK) – od ciklina odvisna kinaza (CDK)

CYCLING – kroženje; krožeč

CYCLOPROPANE FATTY ACID – maščobna kislina s ciklopropanskim obročem,
ciklopropanska maščobna kislina

CYSTEINE SWITCH – cisteinsko stikalo (*aktivacija metalopeptidaz, kjer se pri neaktivni obliki Cys veže na Zn*)

CYTOCHROME – citokrom

NADPH-cytochrome P450 reductase – NADPH:citokrom P450 reduktaza (*pozor: raba ločila je drugačna kot v angleščini*)

D

DATABASE – podatkovna zbirka

DEATH DOMAIN – domena smrti (*pri apoptoznih proteinih*)

DEATH EFFECTOR DOMAIN (DED) – efektorska domena smrti (DED) (*pri apoptoznih proteinih*)

DEBRANCHING ENZYME – klestilni encim

DECLINE – slabšanje, pešanje, upadanje

cognitive decline – pešanje (zmanjšanje, slabitev) kognitivnih sposobnosti

DECONVOLUTION – dekonvolucija

DECOY RECEPTOR – vabni receptor, lažni receptor, slepilni receptor

DED → DEATH EFFECTOR DOMAIN

DEFICIENCY – pomanjkljivost, pomanjkanje

DEFICIENT – pomanjkljiv, okvarjen, brez

ABA-deficient – brez ABA (brez abscizinske kisline)

DEGENERATION – degeneracija, mnogoličnost (genetskega koda); degeneriranost, izroditev

DELETION – izpad, izbris (*pri mutagenezi*), delecija; genska izguba (*citogenet.*)

DELIVERY – dostava

DENATURATION – denaturacija

DENSITY – gostota

density gradient – gostotni gradient

DEPENDENT – (od ...) odvisen (...)

caspase-dependent-DNAse – od kaspaze odvisna DNaza

DEPLETION – izguba, izgubljanje, osiromašenje, izčrpanje

striatal dopamine depletion – izguba striatnega dopamina

DEPRIVATION – odtegotvanje

serum deprived cells – celice, ki so jim odtegovali serum (*v gojišču*); (*opisno*) celice, ki so rasle v prisotnosti postopno nižje koncentracije seruma

DESATURATION – uvedba dvojne vezi, desaturacija

DESENSIBILISATION – desenzibilizacija (*npr. receptorja*; *ne*: desenzitacija)

DESIGN – (*glag.*) načrtovati, oblikovati (*npr. oligonukleotide*); (*sam.*) načrt

DESMOSOME – dezmosom

DETECT – zaznati, opaziti, odkriti

DETECTION – zaznava, odkritje

DHPLC → CHROMATOGRAPHY

D

DIALYSIS – dializa

DIASTEREOISOMER – diastereoizomer

DICER – dajser (*encimski kompleks pri RNA-interferenci*)

DIETARY – prehranski

dietary fructose intolerance – prehranska preobčutljivost za fruktozo

DIETING – prehranjevanje, dieta (*odvisno od smisla*)

DIFFERENTIAL CENTRIFUGATION – diferencialno centrifugiranje; razločevalno centrifugiranje

DIFFERENTIAL DISPLAY – diferencialni prikaz; razlikovalni prikaz

DIFFERENTIAL EXPRESSION – diferenčno izražanje (*v različnih tkivih*)

DIFFERENTIAL SCREENING – razlikovalno presejanje, diferenčno presejanje

DIFFERENTIATE – diferencirati (*se*), razlikovati

DIFFERENTIATION – diferenciacija, razlikovanje

DIFFRACTION – difrakcija, uklon

DIHEDRAL ANGLE – diedrski kot, dihedralni kot

DILUTE – (*sam.*) razredčina; (*glag.*) redčiti

DILUTION – redčitev, razredčitev

limited dilution – mejna redčitev (*določanje titra*)

DIMER – dimer (*ne*: dimera)

DIMORPHIC – dimorfen

DIPHTERIA TOXIN – difterijski toksin [SMS], toksin davice

-DIRECTED – s (z) ... usmerjen (*prevajamo od primera do primera različno*)

RNA-directed DNA methylation – z RNA usmerjena metilacija DNA

PCR-directed mutagenesis – mutageneza s PCR

DISASSEMBLY – razdruževanje, razstavljanje

DISPENSER – razdeljevalnik, dispencer

DISPLACEMENT – izpodrinjenje, izpodrivanje (*npr. ligandov*)

single-displacement reaction – reakcija monomolekularne (unimolekularne) substitucije

double-displacement reaction – reakcija bimolekularne substitucije

DISPLAY – prikaz

DISPOSABLE – za enkratno uporabo

disposable pipette – pipeta za enkratno uporabo

DISSOCIATE – disociirati (*dvojni i!*)

dissociate from – disociirati z/od (*ne*: oddisociirati)

DISSOCIATION – disociacija

DIVERSITY – raznolikost, pestrost

DNA – DNA (deoksiribonukleinska kislina; *ne*: dezoksi-); DNK (uporabljamo samo v poljudnih besedilih, ne v strokovnih prispevkih ali učbenikih)

DNA-binding domain – domena, ki se veže na DNA; domena za vezavo na DNA

DNA laddering – nastanek lestvice DNA

DNA restriction – rezanje DNA, cepitev DNA, restrikcija DNA (*gl. tudi RESTRICT*)

junk DNA – odvečna DNA (*ne*: odpadna DNA)

DOCKING – umestitev (*prim. anchoring*)

DOMAIN – domena

DONOR – donor, dajalec

DOSE – odmerek, doza

dose response curve – krivulja odziva na odmerek

DOT BLOT HYBRIDISATION – hibridizacija točkovnega odtisa

DOT MATRIX – točkovna matrika

DOT PLOT – točkovni diagram

DOUBLE HELIX – dvojna vijačnica

DOUBLE STRANDED – dvovertičen (*ne*: dvovijačen – *prim. double helix*)

DOWNREGULATION – zmanjš(ev)anje (koncentracije), niž(ev)anje (ravni izražanja)

DOWNSTREAM – navzdol (*pri DNA*)

DOWNSTREAM PROCESSING – zaključni postopki

DOWNSTREAM EFFECTOR – navzdolnji efektor

DRUG – zdravilo, učinkovina

parent drug – izhodna učinkovina

DRUG METABOLIZING ENZYME – encim, ki pretvarja učinkovino

dsRNA → RNA

DUPLEX – dupleks

DUPLICATION – podvojitev, podvojevanje

gene duplication – podvojitev gena, duplikacija gena

DYNEIN – dinein

DYSREGULATION – motnja uravnavanja; okvarjeno uravnavanje

E

ECE-1 → CONVERT

ECTOPIIC – ektopičen (neobičajen za neko mesto)

ectopic expression – ektopično izražanje, izražanje na neobičajnem mestu

ECTODOMAIN – ektodomena (zunajcelični del transmembranskih proteinov)

ectodomain shedding – odcep ektodomene

EDC → ENDOCRINE DISRUPTING CHEMICALS

EDMAN DEGRADATION – Edmanova razgradnja (*lahko tudi: edmanova razgradnja – pisano z malo*)

EDTA → ETHYLENEDIAMINETETRAACETIC ACID

EICOSANOID – eikozanoid

EF-HAND – EF-dlan, dlan EF

ELECTRON ACCEPTOR – prejemnik elektronov, akceptor elektronov

ELECTRON DONOR – dajalec elektronov, donor elektronov

ELECTROPHORESIS – elektroforeza

capillary electrophoresis – kapilarna elektroforeza

ELECTROPHORETIC MOBILITY SHIFT ASSAY (EMSA) – test zamika elektroforezne mobilnosti (EMSA)

ELECTROSPRAY IONISATION MASS SPECTROMETRY (ESI-MS) – masna spektrometrija z ionizacijo z elektrorazprševanjem (ESI-MS)

ELISA → ENZYME-LINKED IMMUNOSORBENT ASSAY

ELONGATION – podaljševanje

elongation factor – podaljševalni dejavnik, elongacijski faktor

ELUTION – elucija, izpiranje

elution profile – elucijski diagram

elution time – elucijski čas, čas izpiranja (*ne: izpiralni čas*)

ELUATE – eluat, izpirek

EMBRYO – zarodek

EMBRYONAL – zarodkov, embrionalni, embrijski

embryonal development – razvoj zarodka

EMSA → ELECTROPHORETIC MOBILITY SHIFT ASSAY

ENCODE – kodirati (*npr. gen kodira beljakovino*)

END POINT DILUTION – test končne razredčitve

ENDOCRINE DISRUPTING CHEMICALS (EDC) – motilci endokrinega sistema (EDC)

ENDOCYTOSIS – endocitoza

ENDOPLASMIC RETICULUM (ER) – endoplazemski retikulum (ER)

ENDOTHELIAL – endotelijski

ENDOTHELIUM – endotelij

ENERGY BALANCE SHEET – energijska bilanca (*ne*: energetska bilanca)

ENERGY METABOLISM – energijski metabolizem (*ne*: energetska metabolizem)

ENHANCER – ojačevalec, ojačevalno zaporedje

ENVELOPE – ovojnica (*npr. virusna, jedrna*)

enveloped – z ovojnico

unenveloped – brez ovojnice

ENZYME – encim

ENZYME-LINKED IMMUNOSORBENT ASSAY (ELISA) – encimskoimunski test (ELISA),
encimski imunski test (SMS)

ENZYME-LINKED RECEPTOR – z encimom povezani receptor

EPIMER – epimer

EPITHELIUM – vrhnjica, epitelij

EPITHELIAL – vrhnjični, epitelijski

EPITOPE – epitop

epitope tag – označevalni epitop, oznaka z epitopom

epitope tag sequence – zaporedje označevalnega epitopa, zaporedje oznake z epitopom

EPENDORF TUBE → MICROCENTRIFUGE TUBE

EQUILIBRATE – uravnovežiti, uravnovesiti

EQUILIBRATION – uravnoveženje

equilibration buffer – pufer za uravnoveženje; pufer za pripravo kromatografske kolone

EQUILIBRIUM – ravnotežje, ravnovesje

equilibrium constant – ravnotežna konstanta (SMS: ravnovesna konstanta)

EQUINATOXIN – ekvinatoksin

ER → ENDOPLASMIC RETICULUM

ERROR-FREE REPAIR – popravljanje brez napak

ERROR-PRONE REPAIR – popravljanje z napakami; popravljanje, podvrženo napakam

ESI MS → ELECTROSPRAY IONISATION MS

EST → EXPRESSED SEQUENCE TAG

ESSENTIAL – nujen, esencialen

essential fatty acid – esencialna maščobna kislina

ETHYLENEDIAMINETETRAACETIC ACID (EDTA) – etilendiaminotetraocetna kislina (EDTA)

EUCHROMATIN – evkromatin

E

EUKARYOTIC – evkariontski (*ne*: evkariotski)

EXCISION REPAIR – popravljanje z izrezovanjem

EXCITABILITY – vzdražljivost

neural excitability – vzdražljivost živčevja

EXCITATION – vzdražnost

excitation threshold – vzdražnostni prag

EXOCYTOSIS – eksocitoza

EXOCYTOTIC – eksocitozen

EXPERIMENT – poskus, eksperiment

EXPRESS – izraziti, izražati

EXPRESSED SEQUENCE TAG (EST) – oznaka izraženega zaporedja (EST); označevalec izraženega zaporedja (EST) (v primeru, da uporabljamo zaporedje kot sondo)

EST clone – klon EST

EXPRESSION – izražanje, ekspresija

expression vector – ekspresijski vektor

expression system – sistem za izražanje (genov)

protein expression – izražanje proteinov (*strokovni žargon; v resnici gre za izražanje genov, ne proteinov*)

EXTINCTION – ekstinkcija (*zastarelo*) → ABSORBANCE

extinction coefficient – ekstinkcijski koeficient

EXTRACELLULAR – zunajceličen (*ne*: izvenceličen)

extracellular matrix – zunajcelični matriks

EXTRINSIC – sprožen od zunaj, ekstrinzičen

extrinsic pathway – od zunaj sprožena pot, ekstrinzična pot (*npr. pri apoptozi, strjevanju krvi*)

F

FACILITATED DIFFUSION – olajšana difuzija, pospešena difuzija

FACS → FLUORESCENCE-ACTIVATED CELL SORTER

FACTOR – dejavnik, faktor

FAR UV SPECTRUM – daljnji UV-spekter

FATTY ACID – maščobna kislina

fatty acid synthase complex – kompleks sintaze maščobnih kislin

type I fatty acid synthase – sintaza maščobnih kislin tipa I, sintaza maščobnih kislin I
(zaradi dvoumnosti lahko izpustimo besedo 'tipa')

FBS → FETAL

FED-BATCH – dohranjevalna šarža

FEEDBACK – povratna zveza

feedback inhibition – inhibicija s povratno zvezo

FETAL – plodov(en), fetusen

fetal bovine serum (FBS) – serum ploda goveda, fetusni serum goveda (FBS)

FIBER – vlakno

fibers – vlakna, vlaknine (v hrani)

FIBRIL – vlakence (*ne*: nitka)

amyloid fibril – amiloidno vlakence

muscle fibril – mišično vlakence, mišična fibrila

FIBRILARY – vlaknast, fibrilaren

FILAMENT – nit, filament

FILAMENTOUS – nitast

FINGERPRINT – prstni odtis

DNA fingerprint – prstni odtis DNA

FINGERPRINTING – iskanje prstnih odtisov, določanje značilnega vzorca

DNA fingerprinting – iskanje prstnih odtisov DNA

small molecule fingerprinting – iskanje prstnih odtisov malih molekul

FITNESS – sposobnost (ohranjanja genov v populaciji)

genetic fitness – genetski doprinos

FIXED-ANGLE ROTOR – rotor s stalnim nagibom

FLANKING – sosednji, obdajajoč, robni

flanking region – sosednje območje, robno območje

FLOW CITOMETRY – pretočna citometrija

F

FLUIDITY – fluidnost

membrane fluidity – fluidnost membrane

FLUORESCENCE-ACTIVATED CELL SORTER (FACS) – ločevalnik fluorescenčno označenih celic (FACS)

FLUORESCENCE RESONANCE ENERGY TRANSFER (FRET) – prenos energije z resonanco fluorescence (FRET)

FOLD – (*sam.*) zvitje, vzorec zvitja; (*glag.*) zviti, zvijati

FOLDED – zvit (*gl. tudi UNFOLDED*)

FOLDING – zvitje, zvijanje (proces)

FOLLICLE-STIMULATING HORMONE (FSH) – hormon, ki spodbuja razvoj foliklov (FSH), folikle stimulirajoči hormon [SMS]

FOLLITROPIN – folitropin

FOLLOW-UP – sledenje, spremljanje
follow-up study – sledilna študija

FOOTPRINTING – sledenje, iskanje odtisov
footprinting study – študij iskanja (proteinskih) odtisov
DNase I footprinting – sledenje z DNazo I

FORENSICS – forenzika

FOURIER TRANSFORM INFRARED SPECTROSCOPY – infrardeča spektroskopija s Fourierjevo transformacijo

FPLC → CHROMATOGRAPHY

FRACTION – frakcija
fraction collector – zbiralnik frakcij

FRAMEWORK – ogrodje, okvir, osnova

FRAMESHIFT – premik (bralnega) okvira

FREEZE-ETCH (technique) – zamrzovalno jedkanje, tehnika zamrzovalnega jedkanja

FREEZE-FRACTURE – zamrzovalno lomljenje

FRET → FLUORESCENCE RESONANCE ENERGY TRANSFER

FSH → FOLLICLE-STIMULATING HORMONE

FULL-LENGTH – s polno dolžino, celoten
full-length transcript – celotni prepis

FUNCTION – funkcija, delovanje, vloga

FUNCTIONAL GENOMICS – funkcijska genomika

G

G PROTEIN – G-protein

G-QUADRUPLEX – G-kvadrupleks, kvadrupleks G

GAP – vrzel; presledek (*cel. biol.*)

gap penalty – utež vrzeli (*bioinf.*)

gap junction – presledkovni stik (*cel. biol.*)

GAUGE – velikost (*brez enote; npr. 20-gauge needle* – igla velikosti 20); merilnik (*npr. 10 bar gauge* – merilnik s skalo do 10 barov)

GEL – gel

gel electrophoresis – gelska elektroforeza

GEL SHIFT ASSAY – test zamika na gelu (*pri elektroforezi*) (*gl. tudi ELECTROPHORETIC MOBILITY SHIFT ASSAY*)

GELATION – želiranje

GENE – gen; genski

GENE BANK – genska knjižnica (= *gene library*)

GENE CLUSTER – gruča genov

GENE DOSAGE – število kopij gena; genski odmerek (*pri genskem zdravljenju*)

GENE EXPRESSION – izražanje gena (genov)

constitutive gene expression – konstitutivno izražanje genov

inducible gene expression – inducibilno izražanje genov

repressible gene expression – represibilno izražanje genov

GENE LIBRARY – genska knjižnica (= *gene bank*)

GENE LINKAGE – genska povezanost, vezava genov; *gl. tudi LINKAGE*

GENE POOL – genski sklad, genski nabor (*ne: genski bazen*)

GENE SHIFT – genski premik

GENE SILENCING – utišanje genov

GENE TARGETING – ciljanje genov

GENE THERAPY – gensko zdravljenje

GENETIC ANALYSIS – genetska analiza

GENETIC CODE – genetski kod

GENETIC DRIFT – naključni tok (*frekvence alelov*), genetski zdrs

GENETIC ENGINEERING – genetsko inženirstvo; gensko inženirstvo (*ožje*)

GENETIC HITCHHIKING – genetsko priskledništvo

GENETIC IMPRINTING – genetsko vtisnjenje

G

GENETIC VARIABILITY – genetska raznolikost, genetska pestrost

GENETICALLY ALTERED ORGANISM → GENETICALLY MODIFIED ORGANISM

GENETICALLY MODIFIED ORGANISM – genetsko spremenjeni organizem, gensko spremenjeni organizem

GENOME – genom

human genome – genom človeka, človeški genom

GENOMICS – genomika

structural genomics – strukturna genomika

GERM CELL – klična celica, zarodna celica

GFP → GREEN FLUORESCENT PROTEIN

GHRELIN – grelin

GIBBERELLIN – giberelin

GLIA CELL – celica glie, gliacelica

GLIDING WINDOW → SLIDING WINDOW

GLOBULE – kroglica

GLOBULAR – krogličast, globularen

GLUCOSE 6-PHOSPHATE – glukoza-6-fosfat

GLYCATION – glikacija

GLYCEROL 2,3-BISPHOSPHATE – glicerol-2,3-bisfosfat

GLYCOALYX – glikokaliks, sladkorni plašč

GLYCOPROTEIN – glikoprotein

glycoprotein coat – glikoproteinski plašč

GLYCOSYLATE – glikozilirati

GLYCOSYLATION – glikozilacija, glikoziliranje (*poudarek je na procesu dodajanja stranskih verig*)

N-linked glycosylation – N-glikozilacija

O-linked glycosylation – O-glikozilacija

glycosylation site – glikozilacijsko mesto, mesto glikozilacije

GOLGI APPARATUS – Golgijev aparat

GRADIENT – gradient, gradienten

gradient elution – gradientna elucija

GRAFT – (*glag.*) presaditi; (*sam.*) presadek, presad

GRAFTING – presaditev

CDR grafting – presaditev CDR-jev

GRAM-NEGATIVE / GRAM-POSITIVE – po Gramu negativni (gramnegativni)/po Gramu pozitivni (grampozitivni)

GREEK KEY TOPOLOGY – topologija grškega ključa

GREEN FLUORESCENT PROTEIN (GFP) – zeleno fluorescirajoči protein, zeleni fluorescenčni protein (GFP)

GROOVE – žleb

major groove – veliki žleb

minor groove – mali žleb

GROUP – skupina

prosthetic group – prostetična skupina

GROWTH – rast, rastni

growth factor – rastni dejavnik, rastni faktor

growth medium – gojišče, rastni medij

GYRASE – giraza

H

H(A)EMOGLOBIN – hemoglobin

HAIRPIN – lasnica

hairpin loop – lasnična zanka

hairpin turn – lasnični obrat

HDL → HIGH DENSITY LIPOPROTEIN

HEAT SHOCK PROTEIN (HSP) – protein toplotnega šoka (HSP) (*izraz se opušča; bolje: stresni protein*)

HELICAL – vijačni

helical wheel – vijačno kolo

non-helical structure – nevijačna zgradba

HELIX – vijačnica

helix bundle – sveženj vijačnic

helix-breaking residue – ostanek, ki prekinja vijačnico

HELPER CELL – celica pomagalka

HELPER PHAGE – pomožni fag, fag pomagalec

HEMATOPOESIS – hematopoeza

HEMATOPOETIC – krvotvoren, hematopoetski [SMS], hematopoezen

HEPATITIS nonA–E – hepatitis ne A-E (*pišemo narazen*)

HETEROCHROMATIN – heterokromatin

HETEROLOGOUS – heterologen, nelasten, tuj

Hfr → HIGH FREQUENCY OF RECOMBINATION

HIC → CHROMATOGRAPHY

HIGH DENSITY LIPOPROTEIN (HDL) – lipoprotein visoke gostote (HDL)

HIGH FREQUENCY OF RECOMBINATION (Hfr) – visoka pogostnost rekombinacije (Hfr)

HIGH THROUGHPUT METHOD – visokozmogljiva metoda

HIT – (*bioinf.*) zadetek

HIV → HUMAN IMMUNODEFICIENCY VIRUS

HOMEO... – homeo...

homeobox – homeozaporedje

homeodomain – homeodomena

HOMEOSTASE – homeostaza

HOMEOTIC – homeotičen, homeozen

HOMOLOGOUS – homologen, lasten; soroden

homologous protein – homologni protein

HOMOLOGY – homologija (sorodnost po izvoru; *prim. similarity* - podobnost, *identity* - identičnost; *zaporedja so si med seboj xx-odstotno identična, ne homologna*)

HORSERADISH PEROXIDASE – hrenova peroksidaza

HOUSEKEEPING GENE – vzdrževalni gen, hišni gen

HPLC → CHROMATOGRAPHY

HSP → HEAT SHOCK PROTEIN

HUMAN – človeški, človekov, human

HUMAN IMMUNODEFICIENCY VIRUS (HIV) – virus humane imunske pomanjkljivosti (HIV)

HUMANIZE – humanizirati

HUMANIZED – humaniziran

humanized antibodies – humanizirana protitelesa

HYBRIDISATION – hibridizacija

Northern blot hybridisation – hibridizacija odtisa northern

Western blot hybridisation – hibridizacija odtisa western

HYBRIDIZE – hibridizirati

HYDROLYTIC – hidrolizen, hidrolitski, hidrolitičen

HYDROXYAPATITE – hidroksiapatit

HYPERANDROGENAEMIA – hiperandrogenemija

IBD → IDENTITY

IDENTITY – identičnost, enakost (zaporedij; npr. **60% identity** – 60-odstotna enakost)
identity by descend (IBD) – identičnost po izvoru (IBD)

IMAGING – prikazovanje, slikanje, upodabljanje
molecular imaging – molekularno prikazovanje, slikanje

IMINO- – iminski
imino group – iminska skupina

IMMUNE – imunski
immune deficiency – imunska pomanjkljivost
immune response – imunski odgovor
immune system – imunski sistem

IMMUNO- – imuno-
immunoblot – imunski odtis
immunoblotting – imunoprenos (strokovno nepravilno oblikovani izraz)
immunocitochemistry – imunocitokemija
immunohistochemistry – imunohistokemija

IMMUNODEPLETED – imunološko osiromašen (npr. serum)

IMPAIRMENT – okvara

IMPRINTING – vtisnjenje, vtisk v genom

INBORN ERROR – prirojena napaka

INCLUSION BODIES – inkluzijska telesa, inkluzijska telesa

INDEL – indel

INDUCE – inducirati; sprožiti (npr. izražanje gena)

INDUCED FIT – inducirano prileganje (velja za encime; prileganje pri nukleinskih kislinah → ANNEALING)

INDUCER – induktor (npr. genov), sprožilec
cell response inducer – sprožilec celičnega odgovora

INDUCIBLE PROMOTER – sprožljiv, inducibilen promotor

INDUCTION – sproženje, indukcija

INHIBITOR – inhibitor

INHIBITORY – inhibitoren, zaviralen

INITIATION FACTOR – začetni dejavnik (prepisovanja, prevajanja)

INNATE – prirojen
innate immunity – prirojena imunost

INOCULATE – vcepiti v, nacepiti na

INOCULATION – vcepitev v, nacepitev na (na trdno gojišče, v tekoče gojišče), inokulacija (*ne: nacep*)

INOCULUM – vcepek, inokulum

INSERT – vstavek, vključek (glede na način vstopa: načrtovano ali naključno), insert

INSERTION – vstavitev, vključitev

insertion sequence – vstavitveno zaporedje, insercijsko zaporedje

insertion vector – vstavitveni vektor

INSULIN – inzulin

insulin receptor substrate (IRS) – substrat receptorja za inzulin (IRS)

INTERACT – delovati, sodelovati, delovati na, vplivati na, medsebojno vplivati; interagirati (uporabimo samo, če ne moremo opredeliti bolj natančno); reagirati z, vstopati v interakcijo z, vezati se na

INTERACTION – medsebojno delovanje, medsebojno vplivanje; interakcija

INTERCALATION – vrinjanje, interkalacija

intercalating agents – vrinjevalne snovi

INTERCALATOR – vrinjevalec, interkalator

INTERFACE – vmesna površina

INTERFERE – interferirati, motiti

INTERFERENCE – interferenca

INTERMEDIATE – (1) vmesna spojina, intermediat (v metabolizmu ali reakcijski poti); (2) vmesno stanje oziroma konformacija (pri zvijanju proteina)

INTERPHASE – interfaza

INTERSPERSED SEQUENCE – razpršeno zaporedje

INTERVENING SEQUENCE – vrinjeno, vmesno zaporedje (*npr. intron*)

INTRACELLULAR – znotrajceličen

INTRINSIC – sprožen od znotraj, intrinzičen

intrinsic pathway – od znotraj sprožena pot, intrinzična pot (*npr. pri apoptozi, strjevanju krvi*)

INVERSION – obrat

chromosomal inversion – kromosomski obrat

ION-SPRAY MASS SPECTROMETRY – masna spektrometrija z razpršenimi ioni

IRS → **INSULIN**

ISOFORM – izooblika (*ne: izoforma*)

ISOSCHISOMER – izoshizomer

J

J

JACKKNIFE – metoda rezanja (*metoda ocenjevanja kakovosti filogenetskih dreves*)

JELLY-ROLL STRUCTURE – zgradba rulade

K

KAEMPFEROL – kempferol (*flavonoid*)

KERATAN SULFATE – keratansulfat

keratan sulfate proteoglycan – keratansulfat proteoglikan

KETONE BODIES – ketonska telesca, ketonska telesa

KIT – komplet

reagent kit – komplet reagentov

KNOCK-OUT – (*sam.*) onesposabljanje, izbitje; (*glag.*) onesposobiti, izbiti (*gen*)

knock-out mouse – miš z izbitim genom

knock-out technology – tehnologija izbivanja genov

gene knock-out – izbivanje genov

KRINGLE DOMAIN – domena v obliki preste

L

LABEL – oznaka

LABELING – označevanje

LADDER – lestvica (*proteinov ali nukleinskih kislin*)

LADDERING → DNA

LAGGING STRAND – zastajajoča veriga, sledilna veriga (pri podvojevanju DNA)

LANE – proga, stolpec, steza (*pri elektroforezah*)

LARGE SCALE – velik (*npr. velika proizvodnja*); v velikem obsegu

LAMINARY FLOW – sterilna komora, laminarij

LATTICE – mreža

LC-MS/MS → CHROMATOGRAPHY

LDL → LOW DENSITY LIPOPROTEIN

LEADER PEPTIDE – vodilni peptid (*redkeje se uporablja isti izraz za signalni peptid*)

LEADER SEQUENCE – vodilno zaporedje (*npr. pri Trp-operonu*)

LEADING COMPOUND – spojina vodnica [*farm.*]

LEADING STRAND – vodilna veriga (*pri podvojevanju DNA*)

LEAFLET – enosloj, sloj

luminal leaflet of ER – luminalni sloj ER (*ne: list, plast*)

LENGTH POLYMORPHISM – polimorfizem dolžin

restriction fragment length polymorphism (RFLP) – polimorfizem dolžin restrikcijskih fragmentov (RFLP)

LEUCINE ZIPPER – levcinska zadruga

LETHAL – smrten, smrtonosen, letalen

lethal mutation – smrtonosna mutacija, letalna mutacija

lethal dose – smrtonosni odmerek, letalna doza

LICENSING FACTOR – licenčni dejavnik, licenčni faktor

LIBRARY – knjižnica

cDNA library – knjižnica cDNA

gene library – genska knjižnica (to je genomska knjižnica ali knjižnica cDNA)

genomic library – genomska knjižnica

LIGAND – ligand

LIGASE – ligaza

DNA ligase – DNA-ligaza

LIGATE – povezati z ligazo, ligirati

LIGATION – povezovanje z ligazo, ligacija

ligation chain reaction – verižna reakcija z ligazo, verižna ligacija

LIMIT OF DETECTION (LOD) – meja zaznavanja (odkritja, detekcije) (LOD)

LIMIT OF QUANTITATION (LOQ) – meja kvantifikacije (LOQ)

LIMITED PROTEOLYSIS → PROTEOLYSIS

LINE → LONG INTERSPERSED NUCLEAR ELEMENT

LINKAGE – povezanost, vez

linkage analysis – analiza (genske) povezanosti

linkage map – karta (genske) povezanosti

anhydride linkage – anhidridna vez

LINKAGE NUMBER – navojno število (pri dodatno zviti DNA)

LINKER – povezovalec, linker, vezni člen

LIPID RAFT – lipidni raft

LOADING BUFFER – nanašalni pufer

LOCALIZATION – določitev položaja, umestitev, lokalizacija

LOCALIZE – določiti mesto; biti (na določenem mestu) (*ne*: nahajati se)

LOCATION – mesto (*npr.* v celici) (*ne*: nahajališče)

LOCUS – mesto (na kromosomu), lokus (*npr.* prolinski lokus - vedno gre za eno ali več območij, ki jim lahko pripišemo določeno funkcijo); množ.: lokusi

LOD → LIMIT OF DETECTION

LONG INTERSPERSED NUCLEAR ELEMENT (LINE) – dolgi razpršeni jedrni element (LINE)

LOQ → LIMIT OF QUANTITATION

LOW DENSITY LIPOPROTEIN (LDL) – lipoprotein nizke gostote (LDL)

LUXURY GENE – luksuzni gen

LOOP – zanka

LYSIS – liza

LYSOSOME – lizosom

LYSOZYME – lizocim

LYTIC – litičen

lytic cycle – litični cikel

M

MAINTENANCE – vzdrževanje, ohranjanje

gene maintenance – ohranjanje genov

MAJOR HISTOCOMPATIBILITY COMPLEX (MHC) – poglobitni histokompatibilnostni kompleks (MHC)

MALDI → MATRIX-ASSISTED LASER DESORPTION IONISATION

MALIC ENZYME – malatni encim

MAMMALIAN – sesalski (*ne*: sesalčji)

MAP → MITOGEN-ACTIVATED PROTEIN; MICROTUBULE-ASSOCIATED PROTEIN

MAP kinase – MAP-kinaza

MAP – karta

electron density map – karta elektronske gostote

Patterson map – Pattersonova karta

plasmid map – plazmidna karta

MAPPING – kartiranje

peptide mapping – peptidno kartiranje

gene mapping – kartiranje genov

MARKER – označevalec

size marker – označevalec velikosti

marker gene – označevalni gen

MAST CELL – mastocit

MASTER MIX – osnovna zmes, izhodiščna zmes

MATCH MAKER – posrednik, molekularni posrednik

MATING – paritev

mating type – paritveni tip

MATRIX – (1) podlaga, osnova (*cel. biol.*); (2) matrika (*matem.*); (3) matriks

MATRIX-ASSISTED LASER DESORPTION IONISATION (MALDI) – ionizacija v matriksu z desorpcijo z laserjem (MALDI)

matrix-assisted laser desorption ionisation – time of flight (MALDI-TOF) – ionizacija v matriksu z desorpcijo z laserjem in masnim analizatorjem časa preleta ionov (MALDI-TOF)

MAXIMUM LIKELIHOOD – največje verjetje (*metoda v statistiki, tudi pri evolucijskih drevesih*)

MCP5 → MONOCYTE CHEMOATTRACTANT PROTEIN 5

MDR PROTEIN – protein MDR (*gl. tudi* MULTI-DRUG RESISTANCE)

MECHANISM BASED INHIBITORS → SUICIDE SUBSTRATE

~**MEDIATED** – z ~ povzročen, posredovan

enzyme-mediated fragmentation – z encimom povzročena fragmentacija

MEDIATOR – posrednik

MEDICAL SUBJECT HEADING (MeSH) – medicinski izbrani izraz; medicinsko geslo (MeSH)
(izbrano iz več ključnih besed; se uporablja v zbirkah člankov)

MEDIUM – gojišče, medij

growth medium – rastno gojišče

Grace's medium – Graceovo gojišče, medij po Graceu, Graceov medij

LB medium – gojišče LB, LB-gojišče

MEDIUM-THROUGHPUT – (srednje)zmogljiv

medium-throughput method – srednjemogljiva metoda

MEIOSIS – mejoza

MEIOTIC – mejotski [SMS], mejozen

meiotic drive – mejotski poriv (ima za posledico mejotski odklon)

MELTING CURVE – talilna krivulja (*ne: talitvena krivulja*)

MESSENGER – obveščevalec

METABOLIC – metaboličen, presnoven

metabolic rate – hitrost presnove

METAL – kovina

metal response element (MRE) – odzivni element za kovine (kovinske ione) (MRE)

metal-activated enzyme – s kovino aktivirani encim

METALLOENZYME – metaloencim

METHYLTRANSFERASE – metiltransferaza

MHC → MAJOR HISTOCOMPATIBILITY COMPLEX

MICELLE – micel

MICELLIUM – micelij (gliv)

MICROARRAY – mikromreža, mikroraster

DNA-microarray – DNA-mikromreža, mikromreža DNA

microarray slide – mikromrežna ploščica

MICROBOMBARDMENT – mikrobombardiranje

MICROCENTRIFUGE TUBE (Eppendorf tube) – mikrocentrifugirka; mikroepruveta

MICROINJECTION – mikroinjiciranje

MICROTUBULE-ASSOCIATED PROTEIN (MAP) – z mikrotubuli povezani protein (MAP)

miRNA → RNA

MISFOLDING – napačno zvitje, napačno zvijanje

misfolding disease – bolezen zaradi napačnega zvitja (proteina)

MISMATCH – neujemanje (mesto nekomplementarnih baz v DNA)

mismatch repair – popravljanje neujemanja (popravljanje na mestih nekomplementarnih baz)

M

mismatch repair genes – geni za popravljanje neujemanja (žargonsko; popravljanje omogočajo proteini, ne geni)

MISSENSE → MUTATION

MITOCHONDRION – mitohondrij

MITOCHONDRIAL – mitohondrijski

mitochondrial matrix – mitohondrijski matriks

MITOGEN-ACTIVATED PROTEIN (MAP) – z mitogenom aktivirani protein (MAP) (gl. tudi MAP KINASE)

MIXED INHIBITION – mešana inhibicija

MLPA → MULTIPLEX LIGATION DEPENDENT PROBE AMPLIFICATION

MLST → MULTILOCUS SEQUENCE TYPING

MOBILITY – mobilnost; premičnost (v smislu spremembe mesta), gibljivost

gene mobility – mobilnost genov

mobility proteins – gibalni proteini

MODEL – model

ball and stick model – kroglično-palični model

space-filling model – prostorsko zapolnjeni model

stick model – palični model

MODELLING – modeliranje

MODULATION – modulacija

MODULATOR – modulator

MOI → MULTIPLICITY OF INFECTION

MOLECULAR – molekulski, molekularen. *Molekulski uporabljamo, kadar so neposredno udeležene molekule, molekularen pa, kadar je pomen širši (npr. veda).*

molecular biology – molekularna biologija

molecular cloning – molekulsko kloniranje

molecular replacement – molekulsko nadomeščanje

molecular weight cut-off (MWCO) – izključitvena molekulska masa; mejna molekulska masa, pražna molekulska masa (nekateri proizvajalci navajajo MWCO z enoto (Da), drugi brez)

MOLTEN GLOBULE – razrahljani klobčič

MONOCLONAL – monoklonski (*ne*: monoklonalen)

MONOCYTE CHEMOATTRACTANT PROTEIN 5 (MCP5) – protein 5 s kemijskim privlakom za monocite (MCP5)

MONOTOPIC – monotopičen

monotopic protein – monotopičen protein (integralni membranski protein, ki je zasidran v membrano z ene strani; *prim. polytopic*)

MOTIF – motiv

MRE → METAL

mRNA → RNA

MS/MS → TANDEM MASS SPECTROMETRY

MULTI-DRUG RESISTANCE (MDR) – odpornost proti več snovem (*npr.* antibiotikom), multipla odpornost (MDR)

MULTI-PASS TRANSMEMBRANE PROTEIN – transmembranski protein z več prehodi membrane (*sinon.* politopični protein; *prim.* single-pass)

MULTICOPY – v več kopijah (*npr.* plazmid, gen)

MULTIFUNCTIONAL – večfunkcijski (*ne:* večfunkcionalen)

MULTILOCUS PROBE – sonda za več lokusov/mest, multilokusna sonda

MULTILOCUS SEQUENCE TYPING (MLST) – tipizacija na osnovi multilokusnih zaporedij (MLST) (tipizacija na osnovi zaporedij več lokusov)

MULTIPLE CLONING SITE – poliklonsko mesto (*gl. tudi* POLYLINKER)

MULTIPLE SEQUENCE ALIGNMENT – poravnava več zaporedij

MULTIPLEX LIGATION DEPENDENT PROBE AMPLIFICATION (MLPA) – od ligacije odvisno hkratno pomnoževanje sond (MLPA)

MULTIPLICITY OF INFECTION (MOI) – multipliciteta infekcije, uspešnost okužbe (MOI)

MULTISTEP – večstopenjski

multistep reaction – večstopenjska reakcija

MUTAGENIC – mutagen

mutagenic oligonucleotide – mutageni oligonukleotid

mutagenic substance – mutagena snov

MUTAGENESIS – mutageneza

mutagenesis by overlap extension – mutageneza s prekrivajočima oligonukleotidoma

MUTANT – mutant (organizem), mutanta (fenotip); mutanten (mutantni protein)

MUTATE – mutirati

MUTATION – mutacija

down mutation – zaviralna mutacija

driver mutation – gonilna mutacija, potisna mutacija

missense mutation – drugačnosmiselna mutacija, drugačnopomenska mutacija

nonsense mutation – nesmiselna mutacija, nepomenska mutacija

passenger mutation – spremljevalna mutacija, pridružena mutacija, prikrita mutacija

point mutation – točkovna mutacija

silent mutation – tiha mutacija

truncation mutation – skrajševalna mutacija

up mutation – pospeševalna mutacija (glede učinka na izražanje gena)

MUTATOR – mutator

MWCO → MOLECULAR

N

N-LINKED – N-vezan; vezan preko dušika (ogljikov hidrat na protein)

N-TERMINAL – N-končen

N-TERMINUS – N-konec

NAD(H) → NICOTINAMIDE ADENINE DINUCLEOTIDE

NADP(H) → NICOTINAMIDE ADENINE DINUCLEOTIDE PHOSPHATE

NATURAL KILLER (NK) CELLS – celice ubijalke, celice NK

NATIVE – nativen (*ne*: naraven)

native protein – nativni protein (nedenaturirani protein)

NEAR-UV, NEAR-IR (spectrum) – bližnji UV, bližnji IR (spekter)

near-UV spectrum – bližnji UV-spekter

NECROSIS – nekroza

NEIGHBOUR JOINING – združevanje sosedov (*bioinf.*)

NER → REPAIR

NESTED – vgnezden

nested PCR – vgnezdeni PCR

NEURONAL – nevronski (*ne*: *nevronalni*, *živčni*)

neuronal death – smrt nevronov

NEUROPROTECTION – zaščita nevronov, zaščita živčevja (*odvisno od konteksta*)

NF-κB → NUCLEAR FACTOR κB

NICK – zareza

NICK TRANSLATION – pomikanje zareze

NICOTINAMIDE ADENINE DINUCLEOTIDE (NAD⁺ / NADH) – nikotinamidadenindinukleotid
(NAD⁺ – oksidirana oblika, NADH – reducirana oblika)

NICOTINAMIDE ADENINE DINUCLEOTIDE PHOSPHATE (NADP⁺ / NADPH) –
nikotinamidadenindinukleotidfosfat (NADP⁺ – oksidirana oblika, NADPH – reducirana
oblika)

NK CELLS → NATURAL KILLER CELLS

NMR → NUCLEAR MAGNETIC RESONANCE

NOE → NUCLEAR OVERHAUSER EFFECT

NON-COMPETITIVE INHIBITION – nekompetitivna inhibicija

NONOVERLAPPING – neprekrivajoč se (*npr.*: genetski kod je neprekrivajoč se, neprekrivajoča
se zaporedja DNA)

NONSENSE – nesmiseln, nepomenski

NONSENSE MUTATION → MUTATION

NONSPICEOSOMAL SPLICING – spajanje eksonov brez izrezovalno-spajalnega kompleksa (*prim. spliceosom*)

NONSTEROIDAL ANTIINFLAMMATORY DRUGS (NSAID) – nesteroidna protivnetna zdravila (NSAID)

NP-HPLC → CHROMATOGRAPHY

NSAID → NONSTEROIDAL ANTIINFLAMMATORY DRUGS

NUCLEAR FACTOR κ B (NF- κ B) – jedrni faktor κ B (izg. kapa B) (NF- κ B)

NUCLEAR MAGNETIC RESONANCE (NMR) – jedrska magnetna resonanca (NMR)

NUCLEAR OVERHAUSER EFFECT (NOE) – jedrski Overhauserjev efekt (NOE)

NUCLEATION – ojedritev, nastanek jedra (*npr. kristalizacijskega, mineralizacijskega, citoskeletnega*)

NULL- – ničeln (*npr. transgenske miši*)

O

- OCCLUDING LOOP** – zaporna zanka
- O-LINKED** – O-vezan; vezan preko kisika (ogljikov hidrat na protein)
- OLIGOMER** – oligomer
- OLIGOMYCIN SENSITIVITY CONFERRING PROTEIN** – protein, odgovoren za občutljivost za oligomicin
- OMEGA₃ UNSATURATED** – omega-3 nenasičen, ω₃-nenasičen
- OOCYTE** – oocit (*m.sp.*)
- OPEN READING FRAME (ORF)** – odprti bralni okvir (ORF)
- OPTIMIZE** – optimirati, optimizirati
- ORF** → OPEN READING FRAME
- ORGANELLE** – organel (*m.sp.*)
- ORI** → ORIGIN OF REPLICATION
- ORIGIN OF REPLICATION (ORI)** – mesto začetka podvojevanja (ORI)
- ORPHAN** – (*sam.*) sirota, (*prid.*) osamel
- orphan drug** – zdravilo sirota
 - orphan gene** – gen sirota
 - orphan receptor** – receptor sirota
- ORTHOAGONAL METHOD** – dopolnjevalna metoda
- ORTHOLOGUE** – ortolog
- OSMOLARITY** – osmolarnost
- OSMOSIS** – osmoza
- OVERALL** – celoten, splošen, celokupen
- overall fold** – celotno zvitje, splošno zvitje (*ne*: končno zvitje)
 - overall equilibrium constant** – celokupna ravnotežna konstanta
 - overall reaction** – celokupna reakcija, reakcija celotnega procesa (*npr.* glikolize) (*gl. tudi* REACTION)
 - overall equation** – celokupna enačba, enačba celokupnega procesa
- OVEREXPRESSION** – čezmerno izražanje, prekomerno izražanje; čezmerna ekspresija, prekomerna ekspresija
- OVERHANG** – previsni konec, previs, štrleči konec (pri DNA)
- OVERLAP** – (*sam.*) prekritje, prekrivanje; (*glag.*) prekrivati (se)
- OVERLAPPING** – (*sam.*) prekrivanje; (*prid.*) prekrivajoč se
- OVERNIGHT CULTURE** – prekonočna kultura

OXY-H(A)EMOGLOBIN – oksihemoglobin

P

PACKAGING – pakiranje (bakteriofagne DNA)

packaging extract – pakirni ekstrakt

packaging signal – pakirni signal

PAGE → POLYACRYLAMIDE

PAN-ACTIVE SITE INHIBITOR – inhibitor, ki se veže v vsa aktivna mesta

PARALOGUE – paralog

PARATOPE – paratop

PAIRWISE SEQUENCE ALIGNMENT – poravnava parov zaporedij

PARSIMONY – metoda varčnosti

PARTICLE – delec

PATCH-CLAMP – tehnika/metoda vpete krpice; metoda vpete krpice membrane [SMS]

whole cell patch clamp – metoda vpete membrane cele celice

cell attached patch clamp – vpeta membrana pripete celice

PATHWAY – pot

metabolic pathway – presnovna pot, metabolična pot

pathway-specific regulator – specifični regulator metabolične poti

PBS → PHOSPHATE BUFFERED SALINE

PCR → POLYMERASE CHAIN REACTION

PDC → PYRUVATE DEHYDROGENASE

PDH → PYRUVATE DEHYDROGENASE

PEAK – vrh

PELLET – usedlina

PEPTIDE – peptid

PEPTIDE MAPPING – peptidno kartiranje (*gre za uporabo tehnike PMF*)

PEPTIDE MASS FINGERPRINT (PMF) – peptidni masni odtis (PMF)

PERFORMIC ACID = PEROXYFORMIC ACID – peroksimravljinska kislina

PERIPLASM – periplazma

PERIPLASMIC – periplazemski

PERMEABLE – prepusten

brain-permeable – sposoben prehajanja krvno-možganske pregrade

PEROXISOME PROLIFERATOR-ACTIVATED RECEPTOR (PPAR) – receptor, aktiviran s peroksisomskim proliferatorjem; receptor, aktiviran s proliferatorjem peroksisomov (PPAR)

PFGE → PULSE-FIELD GEL ELECTROPHORESIS

PFU → PLAQUE FORMING UNIT

PHAGE DISPLAY – predstavitev na fagu, fagna predstavitev

phage display library – fagna predstavitvena knjižnica

PHASE ASSIGNMENT – določevanje faz, določitev faz

PHASING – določanje faze

PHEROTYPISATION – feromonska tipizacija

PHOSPHATE BUFFERED SALINE (PBS) – fosfatni pufer z NaCl (PBS)

PHYLOGENY – filogenija, rodoslovje

PHYTOCHEMICALS – fitokemikalije

PIPETTE – (*sam.*) pipeta; (*glag.*) pipetirati

PIPETTOR – pipetor

micro-pipettor – mikropipetor

PITCH – višina enega zavoja (pri dvojni vijačnici DNA ali alfa vijačnici proteina)

PLAQUE – plak (pri fagih); leha, obloga

plaque-forming unit (PFU) – plakotvorna enota (PFU)

PLASMA – plazma, plazemski

PLATE – (*sam.*) (1) plošča (agarna plošča - petrijevka z gojiščem); (2) ploščica; (*glag.*) razmazati na ploščo

master plate – izhodiščna plošča, osnovna plošča

theoretical plate – teoretična plošča (pri kromatografiji)

theoretical plate number – število teoretičnih plošč

microtiter plate – mikrotitrna plošč(ic)a

microtiter plate well – vdolbinica na mikrotitrski ploščici (*gl. tudi* WELL)

PLATING – razmaz na ploščo

dilution plating – razmaz razredčine

selective plating test – testiranje z razmazom na selektivno gojišče

PLOT – diagram

Ramachandran plot – Ramachandranov diagram

PMF → PEPTIDE MASS FINGERPRINT

PMNL → POLYMORPHONUCLEAR LEUKOCYTE

POLYACRYLAMIDE – poliakrilamid

polyacrylamide gel electrophoresis (PAGE) – poliakrilamidna gelska elektroforeza, elektroforeza v poliakrilamidnem gelu (PAGE)

sodium dodecyl sulfate polyacrylamide gel electrophoresis (SDS-PAGE) –

poliakrilamidna gelska elektroforeza v prisotnosti natrijevega dodecilsulfata (SDS-PAGE)

POLYCLONING SITE → POLYLINKER

POLYLINKER – polilinker (*gl. tudi* MULTIPLE CLONING SITE)

POLYMER – polimer

P

POLYMERASE CHAIN REACTION (PCR) – verižna reakcija s polimerazo (*ne*: polimerazna verižna reakcija), verižna polimerizacija (PCR)

duplex PCR – dupleks-PCR, dvojni PCR

multiplex PCR – hkratni PCR, multipli PCR

reverse transcriptase – polymerase chain reaction (RT-PCR) – obratna transkripcija in verižna reakcija s polimerazo (RT-PCR)

seminested PCR – polvgnezdeni PCR

touchdown PCR – PCR s padajočo temperaturo prileganja (začetnih oligonukleotidov)

POLYMORPHONUCLEAR LEUKOCYTE (PMNL) – polimorfonuklearni levkocit (PMNL)

POLYMORPHISM – polimorfizem

single nucleotide polymorphism (SNP) – polimorfizem posameznega nukleotida (SNP); mn. polimorfizem posameznih nukleotidov

POLYTOPIC – politopičen

polytopic membrane protein – politopični membranski protein (membranski protein, ki večkrat prehaja membrano; *prim.* monotopic)

POOL – (*sam.*) zbirka (*npr.* frakcij), zaloga, razpoložljiva količina, celotna količina, rezervoar (*odvisno od konteksta*); (*glag.*) združiti (frakcije)

metabolite pool – zaloga metabolitov, razpoložljiva količina metabolitov

free iron pool – razpoložljiva količina prostega železa

genetic pool – genski rezervoar

PORINE – porin

POSITION MATRIX – pozicijska matrika

PPAR → PEROXISOME PROLIFERATOR-ACTIVATED RECEPTOR

PRECARCINOGEN – prekarcinogen

PRECIPITATION – obarjanje

PRECIPITATE – (*sam.*) oborina; (*glag.*) obarjati

PRECURSOR – izhodna spojina, prekurzor

PREFERENCE – prednost, preferenca

preference for small amino acid residues – preferenca za male aminokislinske ostanke

PREFERENTIAL BINDING – prednostna vezava

PRENYLATION – preniliranje, prenilacija

PRE-PRIMING COMPLEX – predzačetni kompleks

PREY – plen (pri dvohibridnem sistemu kvasovk)

PRIBNOW BOX – Pribnowovo zaporedje

PRIMARY – primaren

primary amine – primarni amin

PRIME – (*sam.*) črtica; (*glag.*) začeti, dodati na začetek

~ **prime site** – mesto, označeno s črtico

3 prime site, 3' site – 3'-mesto (*npr.* pri ribozih; *izg.:* tri črtica mesto)

~**prime end** – konec, označen s črtico

- 5 prime end, 5' end** – 5'-konec (*npr.* pri DNA; *izg.:* pet črtica konec)
random primed DNA synthesis – naključno začenjanje sinteze DNA
- PRIMER** – začetni oligonukleotid; začetni oligosaharid (pri glikogenu)
primer walking – pomikanje začetnih oligonukleotidov
- PROBE** – (*sam.*) sonda (*ne:* lovka, tipalo); (*glag.*) preizkusiti s sondo
oligonucleotide probe – oligonukleotidna sonda
RNA probe – RNA-sonda
- PROBING** – preizkušanje
- PROCEDURE** – postopek
- PROCESS** – (*sam.*) proces, postopek; (*glag.*) dodelati, zoreti, procesirati (*npr.* krajšati s proteolitično cepitvijo)
processed pseudogenes – procesirani psevdogeni
- PROCESSING** – zorenje, dodelava, procesiranje (krajšanje s proteolitično cepitvijo)
- PROCESSIVE** – procesiven
- PROCESSIVITY** – procesivnost
- PROCHIRALITY** – prokiralnost
- PROGENITOR CELL** – predniška celica
- PROKARYOTIC** – prokariontski
- PROFILE** – (*sam.*) profil; (*glag.*) profilirati
- PROLIFERATION** – množitev, namnoževanje, proliferacija
- PROMOTE** – pospešiti, olajšati
- PROMOTER** – promotor
- PROMOTING FACTOR** – spodbujevalni dejavnik, pospeševalni dejavnik (*prim.* stimulatory factor)
- PROOFREADING** – kontrolno branje
- PROPENSITY** – nagnjenost k (nečemu)
- PROTEASOME** – proteasom
- PROTEIN** – protein, beljakovina
- PROTEOLYSIS** – proteoliza
limited proteolysis – delna proteoliza, omejena proteoliza
- PROTEOLYTIC** – proteolitičen
- PROTEOME** – proteom
- PROTEOMICS** – proteomika
- PROTON TRAP** – protonska past
- PULL-DOWN ASSAY** – test "pull down"

P

PULSE – pulz, utrip

pulse chase labelling – pulzno označevanje

pulse-chase experiment – poskus s pulznim označevanjem

PULSE-FIELD ELECTROPHORESIS – pulzna elektroforeza

pulse-field gel electrophoresis (PFGE) – gelska pulzna elektroforeza, gelska elektroforeza v pulzirajočem električnem polju, gelska elektroforeza v izmenjujočem se električnem polju (PFGE)

PULSE HYDROGEN EXCHANGE NMR – NMR s pulzno protonsko izmenjavo

PURIFICATION – čiščenje, očiščenje

PYROLYSIS – piroliza

pyrolysis mass spectrometry – masna spektrometrija pirolitičnih produktov, pirolitična masna spektrometrija

PYRUVATE DEHYDROGENASE (PDH) – piruvat dehidrogenaza (PDH)

pyruvate dehydrogenase complex (PDC) – kompleks piruvat dehidrogenaze (PDC)

Q

Q-TOF → QUADRUPOLE TIME OF FLIGHT

QUADRUPOLE TIME OF FLIGHT (Q-TOF) – masni analizator časa preleta ionov s kvadрупolnim predanalizatorjem (Q-TOF)

QUALITY CONTROL – nadzor kakovosti (sintetiziranih proteinov)

ER quality control mechanism – mehanizem za nadzor kakovosti (proteinov) v ER

QUANTIFICATION – kvantitativna določitev, ovrednotenje, kvantifikacija

QUASISPECIES – kvazivrst

QUATERNARY – kvartaren

quaternary structure – kvartarna struktura

QUENCHER – dušilec

QUENCHING – dušenje

R

RACE → RAPID CLONING OF CDNA ENDS

RADICAL – radikal

free radical – prosti radikal

radical scavenger – lovilec radikalov (*prim.* SCAVENGER)

RADIOACTIVE – radioaktiven

radioactive decay – radioaktivni razpad

RAMAN SPECTROSCOPY – Ramanova spektroskopija

UV resonance Raman spectroscopy – resonančna Ramanova spektroskopija v UV-območju

RANDOM COIL – naključni klobčič

RANDOMIZE – naključno spremeniti (baze/aminokislina pri pripravi knjižnic), naključno izbrati, randomizirati

RAPID CLONING OF cDNA ENDS (RACE) – hitro kloniranje koncev cDNA (RACE)

RATE – hitrost (*npr.* pri encimskih reakcijah)

absolute rate theory – teorija absolutne hitrosti

rate constant – hitrostna konstanta

rate-determining step – stopnja, ki določa hitrost

rate-limiting step – stopnja, ki omejuje hitrost

REACTION – reakcija

net reaction – neto reakcija (*prim.* OVERALL REACTION)

REACTIVE NITROGEN SPECIES (RNS) – reaktivne dušikove zvrsti (RNS)

REACTIVE OXYGEN SPECIES (ROS) – reaktivne kisikove zvrsti (ROS)

READ – (*sam.*) odčitek; (*glag.*) brati

sequence read – odčitek zaporedja

READER – čitalnik

ELISA reader – čitalnik ELISA (*ne:* čitalec)

REAL-TIME PCR – PCR v realnem času

REARRANGEMENT – preurejanje, preureditev, prerazporeditev

RECEPTOR – receptor

receptor clustering – zbiranje receptorjev v gručo, grupiranje receptorjev (*gl. tudi* CLUSTERING)

remnant receptor – receptor za preostanke

RECESSIVE – recesiven

RECIPIENT – prejemnik

RECIPROCAL SPACE – recipročni prostor (*npr.* pri Fourierjevi transformaciji)

- RECOGNITION** – prepoznavanje
cell-cell recognition – prepoznavanje med celicami
hormon-receptor recognition – prepoznavanje med hormonom in receptorjem
- RECOMBINANT DNA TECHNOLOGY** – tehnologija rekombinantne DNA (*ne*: rekombinantna DNA tehnologija)
- RECOMBINATION** – rekombinacija
recombinational repair – popravljanje z rekombinacijo (*ne*: rekombinacijsko popravljanje)
- RECOVERY** – izplen
- REDUCTION** – redukcija (*npr.* redukcija intermediala v produkt; *ne*: redukcija do produkta)
- REDUNDANCY** – preobilnost, presežnost, prebitnost, odvečnost, redundanca
- REDUNDANT / NON-REDUNDANT** – presežen/nepresežen (ki ni presežen), odvečen/neodvečen, redundanten [SMS]/neredundanten
- REFLECTION** – odsev, uklon (*strukt. biol.*; *ne*: odboj)
- REFOLDING** – ponovno zvitje, ponovno zvijanje
- REGION** – območje, regija
- REGULATION** – uravnavanje, regulacija
up-regulation / down-regulation – zvišanje/znižanje (ravni ...)
- REGULATORY** – uravnavalen, regulatoren
regulatory enzyme – regulatorni encim
- RELAXED PLASMID** – sproščeni plazmid
- RELEASE** – sproščanje, sprostitvev
release factor (RF) – sprostitveni dejavnik (RF)
protein release factor – sprostitveni dejavnik proteinov
- RELEASING HORMONE** – sproščajoči hormon [SMS]
gonadotropin releasing hormone – gonadotropin sproščajoči hormon [SMS]
- REMNANT** – preostanek
remnant particles – preostanki delcev
chylomicron remnant – preostanek hilomikrona
- REMODELLING** – preoblikovanje (*gl. tudi* RESHAPING)
remodelling reactions – preoblikovalne reakcije
tissue remodelling – preoblikovanje tkiva
- RENATURATION** – renaturacija
- REPAIR** – popravljanje
base excision repair (BER) – popravljanje z izrezom baze (BER)
double strand break repair – popravljanje prekinitve obeh verig, popravljanje dvojnega preloma
nucleotide excision repair (NER) – popravljanje z izrezom nukleotida (NER)
- REPEAT** – ponovitev
inverted repeat – obrnjena ponovitev

R

- REPEATING UNIT** – ponavljajoča se enota
- REPERFUSION** – reperfuzija, ponovna vzpostavitev obtoka
- REPETITIVE** – ponavljajoč (se)
repetitive elements – ponavljajoči se elementi
- REPLACEMENT MATRIX** → SUBSTITUTION MATRIX
- REPLACEMENT VECTOR** – nadomestni vektor
- REPLICA PLATING** – odtisovanje
- REPLICATION** – podvojevanje, replikacija (DNA)
replication fork – podvojevalne vilice, replikacijske vilice
- REPLICON** – replikon
- REPORTER GENE** – poročevalski gen
- REPRESS** – reprimirati
- REPRESSIBLE** – represibilen
- REPRESSION** – represija
- REPRESSOR** – represor
- REPROBING** – ponovno preizkušanje
- RESHAPING** – preoblikovanje (molekule) (*gl. tudi* REMODELLING)
- RESIDUAL** – preostal, ostal, rezidualen
- RESIDUE** – ostanek
- RESISTANCE** – odpornost, rezistenca proti (*ne*: rezistenca NA ...)
- RESISTANT** – odporen proti (*ne*: odporen NA ...)
- RESOLUTION** – ločljivost
- RESOLVING GEL** – ločevalni gel
- RESPONSE** – odgovor, odziv
inflammatory response – vnetni odgovor
response element – odzivni element
steroid hormone response element – odzivni element za steroidne hormone
iron response element – odzivni element za železo
response protein – odzivni protein
- RESPONSIVE** – odziven
iron responsive protein – protein, ki se odziva na železo
- RESTRICT** – rezati, cepiti (*ne*: restringirati) (*gl. tudi* RESTRICTION)
- RESTRICTASE** – restriktaza (*gl. tudi* RESTRICTION)
- RESTRICTION** – rezanje, restrikcija, cepitev
restriction analysis – restrikcijska analiza
restriction digest – restrikcijska cepitev, razcep z restriktazo/-ami, produkt rezanja z restriktazo
restriction endonuclease – restrikcijska endonukleaza

restriction enzyme – restrikcijski encim (*gl. tudi* RESTRICTASE)

restriction map – restrikcijska karta

RESURFACING – prilagajanje površine (vezavnih mest na protitelesih)

RESUSCITATION PROMOTING FACTOR – dejavnik oživljanja celic

RESUSPEND – ponovno suspendirati, resuspendirati

RETENTION FACTOR (Rf) – retencijski faktor (Rf)

RETENTION TIME – zadrževalni čas, retencijski čas

REVERSE TRANSCRIPTASE – reverzna transkriptaza

REVERSE TRANSCRIPTION – obratno prepisovanje, reverzna transkripcija

RF → RELEASE

RFLP → LENGTH POLYMORPHISM

RIBBON – trak

RIBOSOME – ribosom

RIBOSWITCH – RNA-stikalo

RIBOZYME – ribocim

RNA (mRNA, tRNA, rRNA) – RNA (RNK samo v poljudnih besedilih)

double stranded RNA (dsRNA) – dvoverižna RNA (dsRNA)

messenger RNA (mRNA) – informacijska RNA (*ne:* obveščevalna RNA) (mRNA)

transfer RNA (tRNA) – prenašalna RNA (tRNA)

ribosomal RNA (rRNA) – ribosomska RNA (rRNA)

micro RNA (miRNA) – mikro RNA (miRNA)

small interfering RNA (siRNA) – mala interferenčna RNA (siRNA)

small nuclear RNA (snRNA) – mala jedrna RNA (snRNA)

small nucleolar RNA (snuRNA) – mala nukleolarna RNA (snuRNA)

RNA interference (RNAi) – RNA-interferenca (RNAi)

RNA transcription – prepisovanje RNA, transkripcija RNA

RNS → REACTIVE NITROGEN SPECIES

ROLLING CIRCLE REPLICATION – podvojevanje na način kotalečega se kroga

ROS → REACTIVE OXYGEN SPECIES

RP-HPLC → CHROMATOGRAPHY

RT-PCR → POLYMERASE CHAIN REACTION

S

SALT BRIDGE – solni mostiček (*npr. pri pH-metrih – zastareli izraz; se ne uporablja več*)

SALTING IN – vsoljevanje

SALTING OUT – izsoljevanje

SALVAGE PATHWAY – pot ponovne uporabe, reciklažna pot
salvage synthesis of nucleotides – reciklažna sinteza nukleotidov

SAMPLE – vzorec

sample buffer (=loading buffer) – nanašalni pufer

SATELLITE – satelit, satelitski (*ne*: satelitni)

satellite DNA – satelitska DNA

SATURATION – nasičenje (vezi, raztopine)

SCAFFOLD – ogrodje

scaffold proteins – ogrodni proteini, proteinsko ogrodje

genome scaffold – ogrodje genoma

scaffold associated regions – z ogrodjem povezane regije (struktura kromosoma)

SCANNING MECHANISM – mehanizem iskanja, iskalni mehanizem, način iskanja (*ne*: presejalni mehanizem; *prim. screening*)

SCAVENGER – odstranjevalec, lovilec

scavenger receptor – odstranjevalni receptor

SCALE DOWN – zmanjševanje obsega

SCALE UP – povečevanje obsega

SCID → SEVERE COMBINED IMMUNODEFICIENCY

SCISSILE BOND – (za cepitev) občutljiva vez

SCORE – (*bioinf.*) rezultat, seštevek

SCORING FUNCTION – rezultatska funkcija

SCORING MATRIX – ocenjevalna matrika, utežna matrika

SCREEN – pregled; zaslon

SCREENING – pregledovanje, iskanje, presejanje; presejalni test

SDS-PAGE → POLYACRYAMIDE

SEC → CHROMATOGRAPHY

SECONDARY – sekundaren

secondary messenger – sekundarni obveščevalec

SECRETAGOGUE – spodbujevalec izločanja (sekrecije), sekretagog

SECRETION – izločanje, sekrecija

- SECRETORY** – izločevalen, sekrecijski, sekretoren
secretory granule – sekrecijska granula
- SEEDING** – dodajanje nukleacijskih jeder, sejanje (pri indukciji polimerizacije ali zvitja)
- SEGMENT** – odsek, segment
- SEGREGATION** – porazdelitev
segregation distorter – spreminjevalec porazdelitve, spreminjevalec delitve; prirojalec delitve, gen za mejozni odklon, gen za delitveno prednost
segregation distortion – spreminjanje porazdelitve
- SELECTIVE PLATING** – razmaz na selektivno gojišče
selective plating test – test na osnovi selektivnih gojišč
- SELF-ASSEMBLY** – samozdruževanje, samosestavljanje (*gl. tudi ASSEMBLY*)
- SELF CLONING** – samokloniranje
self cloning system – samoklonirni sistem, homologni sistem za kloniranje
- SELF PROBING** – samosondiren (posebne sonde za pomnoževanje s PCR in hkratno detekcijo specifičnih produktov)
- SELF-REPLICATION** – samostojno podvojevanje
- SELF-SPLICING INTRONS** – samoizrezujoči se introni
- SELFISH DNA** – sebična DNA
- SENSE** – smiseln, smeren
sense primer – smiselni *ali* smerni začetni oligonukleotid
- SENSITIVE** – občutljiv za (*ne*: občutljiv NA ...)
ABA-sensitive – občutljiv za ABA (abscizinsko kislino)
- SEPARATION** – ločevanje, ločitev (*ne*: ločba)
- SEQUENCE** – (*sam.*) zaporedje; (*glag.*) določati zaporedje
sequence motif – motiv (nukleotidnega ali aminokislinskega) zaporedja
sequence specific priming (SSP) – prileganje specifičnega zaporedja (SSP)
sequence specific modulation – modulacija, odvisna od specifičnega zaporedja
sequence specific probe – sonda za specifično zaporedje
- SEQUENCER** – naprava za določanje zaporedja
- SEQUENCING** – določanje zaporedja, sekvenciranje
sequencing reaction – reakcija za določanje zaporedja
sequencing primer – začetni oligonukleotid za določanje nukleotidnega zaporedja (*ne*: sekvenčni začetni oligonukleotid)
- SEQUENTIAL** – zaporeden
sequential model – zaporedni model
- SEVERE COMBINED IMMUNODEFICIENCY (SCID)** – huda kombinirana imunska pomanjkljivost (SCID)
- SEVERING PROTEIN** – prekinitveni protein (*npr.* gelsolin)
- SHAKING CULTURE** – stresana kultura
- SHAKING FLASK** – stresalna steklenica

S

SHIELDING – zakrivanje

charge shielding – zakrivanje naboja

SHORT INTERSPERSED NUCLEAR ELEMENT (SINE) – kratki razpršeni jedrni element (SINE)

SHORT TANDEM REPEAT (STR) – kratka tandemska ponovitev (STR)

SHOTGUN – hitri postopek, hitri pristop, hitro, skrajšano (metoda)

SHUFFLING – premeščanje, premetavanje

exon shuffling – premeščanje eksonov

gene shuffling – premeščanje genov

DNA shuffling – premeščanje DNA

SHUTTLE – prenosnik; prenosljiv, prenašalen

shuttle system – prenašalni sistem

shuttle vector – prenosljivi vektor

SIGNAL RECOGNITION PARTICLE (SRP) – delec, ki prepozna signal (SRP)

SIGNAL-TO-NOISE RATIO – razmerje med signalom in šumom

SIGNALING – signaliziranje, sporočanje

SILENCER – utiševalec, utiševalno zaporedje

SILENCING RNA – utiševalna RNA

SIMILARITY – podobnost

SINE → SHORT INTERSPERSED NUCLEAR ELEMENT

SINGLE-PASS TRANSMEMBRANE PROTEIN – transmembranski protein z enim prehodom skozi membrano

SINGLE STRANDED – enoverižen (*ne*: enovijačen)

SINGLE NUCLEOTIDE POLYMORPHISM (SNP) – polimorfizem posameznih nukleotidov (SNP)

siRNA → RNA

SITE – mesto

site-directed mutagenesis – mestnospecifična mutageneza

site-specific mutagenesis – *gl.* SITE-DIRECTED MUTAGENESIS

SLIDE – (*biol.*) mikroskopski preparat

SLIDING CLAMP – drseča objemka, drsna vponka

SLIDING WINDOW – drseče okno

SLIPPERY SEQUENCES – spolzka zaporedja

SLOT BLOT – črtovni nanos

SMALL SCALE – v manjšem obsegu

SMEAR – rep, sled, razmazek (na elektroforezni sliki)

SNP → SINGLE NUCLEOTIDE POLYMORPHISM

snRNA → RNA

snuRNA → RNA

SOLID PHASE EXTRACTION – ekstrakcija s trdno fazo, ekstrakcija na trdno fazo

SONICATE – obdelati, razbijati, čistiti, emulgirati... z ultrazvokom

SONICATOR – ultrazvočni razbijalnik, ultrazvočna naprava

SONIFY → SONICATE

SORTING – sortiranje, razvrščanje, razmeščanje

protein sorting – sortiranje proteinov

SPACER – vmesnik, razmičnik

SPECIFIC VELOCITY PLOT – diagram specifične hitrosti

SPECIFICITY FACTOR – dejavnik specifičnosti

cleavage and polyadenylation specificity factor – dejavnik specifičnosti cepitve in poliadenilacije

SPEEDVAC – vakuumski koncentrador

SPIKE – (*sam.*) akcijski potencial (v nevrokemiji) ; (*glag.*) vcepiti

spiked sample – vzorec z dodanim notranjim standardom (pri kromatografiji)

SPIN CONCENTRATOR – centrifugalni koncentrador

SPINNER FLASK – mešalna steklenica

SPLICE SITE – spojitveno mesto, izrezovalno mesto (uporabimo smiselno varianto)

SPLICE VARIANT – spojitvena varianta

alternative splice variant – alternativna spojitvena varianta

SPLICEOSOM – spajalno telesce, izrezovalno-povezovalni kompleks

SPLICING – izrezovanje (intronov), spajanje (eksonov), povezovanje (eksonov)

splicing form – spojitvena oblika

SPOT – (*sam.*) točka (po nanosu *npr.* na membrano); (*glag.*) nanašati

SPOTTING – točkovno nanašanje (nanašanje pri mikromrežah)

SRP → SIGNAL RECOGNITION PARTICLE

SSP → SEQUENCE

STACKING – nalaganje

stacking gel – zbiralni gel

base stacking – nalaganje baz (pri DNA)

STEADY STATE – dinamično ravnotežje

STEM – steblo (v sekundarni zgradbi DNA)

stem-loop oligonucleotide – oligonukleotid steblo-zanka

STEM CELL – matična celica, izvorna celica (*ne*: zarodna celica)

adult stem cell – tkivna matična/izvorna celica

STEP – stopnja, korak

protein refolding steps – stopnje pri ponovnem zvijanju proteina

STEROSPECIFICITY – stereospecifičnost

S

STICKY ENDS – lepljivi konci

STIMULATING FACTOR – spodbujevalni dejavnik, stimulirajoči faktor (*prim.* STIMULATION FACTOR)

immune cell stimulating factor – stimulirajoči faktor imunskih celic

STIMULATION FACTOR – dejavnik stimulacije (*prim.* STIMULATING FACTOR)

cleavage stimulation factor – dejavnik stimulacije cepitve

STOCK – zaloga, založni

stock solution – založna raztopina, koncentrirana raztopina, koncentrat

STOPPED-FLOW SPECTROMETER – spektrometer z ustavljenim pretokom

STR → SHORT TANDEM REPEAT

STRAND – trak, pramen (pri proteinu), veriga (pri DNA)

STRESS – stres

stress fiber – stresno vlakno

stress protein – stresni protein

STRINGENT PLASMIDS – plazmidi z omejenim podvojevanjem

STRINGENT RESPONSE – odziv na neugodne razmere (*npr.* pomanjkanje hranil)

STRIP – trak, vrstica (del mikrotitrne ali podobne plošče)

STRUCTURE – zgradba, struktura

SUBSTITUTION MATRIX – matrika zamenjav

SUBTRACTIVE – odvzemen, odšteven

subtractive hybridization – odvzemna hibridizacija

subtractive library – odvzemna knjižnica

SUBUNIT – podenota

SUCRASE – saharaza

SUCROSE – saharoza

SUICIDE SUBSTRATE – samomorilski substrat

SUPERCOILED DNA – dodatno zvita DNA

SUPERCOILING – dodatno zvitje

SUPERHELIX – dodatno zvita vijačnica

SUPERIMPOSITION – nalaganje (*npr.* 3D-struktur; na osnovi nalaganja iščejo prekrivanje)

SUPERSECONDARY STRUCTURE – nadsekundarna zgradba (proteinov)

SUPRAMOLECULAR – nadmolekularen, supramolekularen

supramolecular structure – nadmolekularna zgradba, supramolekularna zgradba

supramolecular assembly – nadmolekularni združki, supramolekularni združki

SUPPRESSOR – supresor, supresorski

SURFACE PLASMON RESONANCE – površinska plazmonska resonanca, resonanca površinskih plazmonov

SURVIVAL – preživetje

cell survival genes – geni, povezani s celičnim preživetjem

SV40 LARGE T-ANTIGEN – veliki T-antigen virusa SV40

SWING-OUT ROTOR – rotor s spremenljivim nagibom

SYMMETRY – simetrija

dihedral symmetry – diedrska simetrija, dihedralna simetrija

icosahedral symmetry – ikozaedrska simetrija, ikozahedralna simetrija

SYMPORT – simport

SYNGENEIC – singenski (*ne:singeni*), *sinon.:* izogenski

SYNAPTOSOME – sinaptosom

SYNTENIC GROUP – sintenična skupina

T

T-CELL – celica T

TAG – oznaka, označevalec

hexahistidine tag – heksahistidinska oznaka

TAIL – rep

poly-A tail – poliA rep, rep poliA

TANDEM MASS SPECTROMETRY (MS/MS) – tandemska masna spektrometrija
(MS/MS označuje lahko tudi tandemski masni spektrometer)

TARGET – (*sam.*) tarča, cilj; (*prid.*) tarčen, ciljen

TARGETING – ciljanje, usmerjanje

targeted genomic differential display (TGDD) – ciljani genomski diferencialni prikaz (TGDD)

TATA BOX – zaporedje TATA, TATA-zaporedje

TATA box binding protein (TBP) – protein, ki se veže na zaporedje TATA; TATA-vezavni protein (TBP)

TBP → TATA BOX BINDING PROTEIN

TELOMERE – telomer (*ne*: telomera)

TEMPLATE – matrica

template DNA – matrična DNA

TERMINAL TRANSFERASE – terminalna transferaza, končna transferaza

TERMINATOR – zaključevalno zaporedje, terminator

TERNARY – trojen, ternaren

TERTIARY – terciaren

tertiary alcohol – terciarni alkohol

TEST – test, preizkus (*prim. assay*)

test assembly, test set-up – poskusno okolje, eksperimentalni sistem, postavitve poskusa; dani pogoji, določene eksperimentalne razmere, v danih pogojih poskusa

TETANUS TOXIN – toksin tetanusa, tetanustoksin

TEV → TOBACCO ETCH VIRUS

TGDD → TARGETING

TIGHT JUNCTION – tesni stik

THERMAL CYCLER – ciklični termostat

THREE DIMENSIONAL STRUCTURE – tridimenzionalna zgradba (struktura) (*ne*: trodimenzionalna)

THRESHOLD – prag, meja

threshold cycle – prazni cikel (pri PCR v realnem času)

THYROID-STIMULATING HORMONE (TSH) – hormon, ki stimulira ščitnico; tiroideo-stimulirajoči hormon (TSH)

TIC → TOTAL

TIME OF FLIGHT (TOF) – čas preleta ionov (TOF) (analizator časa preleta ionov pri masni spektroskopiji)

TLC → CHROMATOGRAPHY

TNF → TUMOR NECROSIS FACTOR

TOBACCO ETCH VIRUS (TEV) – virus jedkanja tobaka (TEV)

TOF → TIME OF FLIGHT

TOTAL – skupen, celokupen; popoln; celoten

total extinction – popolno izumrtje

total RNA – celokupna RNA

total sequence – celotno zaporedje

total ion chromatogram (TIC) – ionski kromatogram (TIC)

TRACER – sledilo

radioactive tracers – radioaktivna sledila

TRACKING – sledenje, zasledovanje

TRAFFICKING – razmeščanje

protein trafficking in the cell – razmeščanje proteinov v celici

TRANSCRIPTION – prepisovanje, transkripcija

transcription activator – transkripcijski aktivator, aktivator transkripcije, aktivator prepisovanja

transcription bubble – transkripcijski mehurček

transcription factor – prepisovalni dejavnik, transkripcijski dejavnik (faktor)

TRANSCRIPTOME – transkriptom

TRANSDUCTION – prenos, transdukcija (gen.)

signal transduction – prenos signala

TRANSFECTION – transfekcija

TRANSFER – prenos; precep (kulture)

electron transfer across the membrane – prenos elektronov skozi membrano

TRANSFORMATION – transformacija (bakterij; človeških celic v nesmrtno), pretvorba (strukture, oblike ali funkcije)

transformation event – transformacijski dogodek

TRANSGENE – transgen (gen, ki je pri transgenskem organizmu spremenjen ali dodan)

transgene plant → TRANSGENIC

TRANSGENIC – transgenski

transgenic plant – transgenska rastlina

transgenic technology – transgenska tehnologija

TRANSMISSION COEFFICIENT – transmisijski količnik

TRANSITION STATE – prehodno stanje

T

- TRANSIENT EXPRESSION** – prehodno izražanje (genov)
- TRANSFORMATION** – transformacija
- TRANSLATION** – prevajanje, translacija (genske informacije)
- TRANSLOCATION** – premestitev, translokacija
- TRANSLOCATOR** – translokator, translokacijski aparat
- TRANSLOCON** – translokon, translokacijski (premesitveni) kompleks
- TRANSMEMBRANE SEGMENT** – transmembranski odsek
- TRANSPORT** – prenos
transport protein – transportni protein, prenašalni protein
- TRANSPORTER** – prenašalec, transporter
- TRANSPOSABLE ELEMENT** – transpozicijski element
- TRANSPOSITION** – transpozicija
- TRANSPOSON** – transpozon
- TREAT** – obdelati
- TREATMENT** – obdelava, zdravljenje
- TRIGGER** – sprožilec
triggering event – sprožitev
- tRNA** → RNA
- TROPHIC** – trofičen
trophic effect – trofični učinek
- TSH** → THYROID-STIMULATING HORMONE
- TUMOR NECROSIS FACTOR (TNF)** – dejavnik tumorske nekroze (TNF), dejavnik nekroze tumorjev, tumorje nekrotizirajoči faktor [SMS]
- TUMOR SUPPRESSOR GENE** – gen, ki zavira rast tumorja
tumor suppressor gene p53 – gen p53, ki zavira rast tumorja [učinkuje protein, zapisan s tem genom, ne sam gen]
- TURN** – zavoje (v poteku polipeptidne verige)
- TURNOVER** – obnavljanje, kroženje (membran), obračanje, recikliranje
membrane turnover – obnavljanje membran
protein turnover – obnavljanje proteinov, (metabolično) obračanje proteinov
turnover number – pretvorbena število
- TWISTING** – ovijanje (dodatno zvite DNA)
twisting number – ovijalno število
- TWO-DIMENSIONAL DIFFERENCE (~tial) GEL ELECTROPHORESIS (2D-DIGE)** – dvodimenzionalna diferenčna gelska elektroforeza (2D-DIGE)
- TWO-DIMENSIONAL ELECTROPHORESIS (2DE)** – dvodimenzionalna elektroforeza (2DE)
- TWO-DIMENSIONAL GEL ELECTROPHORESIS (2DGE, 2D-GE)** – dvodimenzionalna gelska elektroforeza (2DGE, 2D-GE)

U

- UBIQUITIN** – ubikvitin
- UBIQUITINATION** – ubikvitinacija, označevanje z ubikvitinom
- ULTRASONIC DISINTEGRATOR** – naprava za razbijanje z ultrazvokom (*gl. tudi SONICATOR*)
- UNCOMPETITIVE INHIBITION** – akompetitivna inhibicija
- UNCOUPLER** – odklopnik, razklopnik
- UNCOUPLING** – odklop, razklop
uncoupling agent – odklopnik, razklopnik
uncoupling protein – odklopni protein, razklopni protein
- UNFOLDED** – razvit, nezvit
unfolded protein response – odziv na nezvite proteine
- UNFOLDING** – razvitje, razvijanje (*ker gre za proces*)
- UNIMOLECULAR** – enomolekulski
unimolecular reaction – enomolekulska reakcija
- UNIPOINT** – uniport
- UNIQUE** – enkratno, poseben, edinstven
unique restriction site – enkratno restrikcijsko mesto
- UNIT CELL** – osnovna celica (*npr. v kristalografiji*)
- UNSATURATED** – nenasičen
mono/polyunsaturated – enkrat/večkrat nenasičen (*npr. maščobne kisline*); *gl. tudi OMEGA3*
- UNTRANSLATED** – neprevajajoč se, nepreveden
untranslated region (UTR) – neprevajajoča se regija, neprevedena regija (UTR)
- UPREGULATION** – povečevanje, zvišanje (ravni izražanja)
- UPSCALING** – povečanje obsega (proizvodnje)
- UPSTREAM** – navzgor
upstream processing – pripravljalni procesi
upstream activation sequence – zgornje aktivacijsko zaporedje
upstream (control) element – zgornji (nadzorni) element, element (v smeri) proti 5'-koncu;
upstream binding factor – faktor, ki se veže zgoraj na zaporedju
- UPTAKE** – vnos, privzem
- UTEROTROPIC** – uterotropen (*ne: uterotropičen, uterotropski*)
- UTR** → UNTRANSLATED

V

VALIDATION – validacija

VARIABLE NUMBER TANDEM REPEAT (VNTR) – spremenljivo število tandemskih ponovitev (VNTR)

VECTOR – vektor

VEHICLE – vektor

cloning vehicle – klonirni vektor

VERY LOW DENSITY LIPOPROTEIN (VLDL) – lipoprotein z zelo nizko gostoto (VLDL)

VESICLE – mešiček, vezikel

VIABILITY – živost, viabilnost

VICINAL – sosednji, bližnji, vicinalni

vicinal cell – sosednja celica

vicinal group – vicinalna skupina

vicinal position – bližnje mesto

VIRION – virion

VLDL → VERY LOW DENSITY LIPOPROTEIN

VNTR → VARIABLE NUMBER TANDEM REPEAT

VOID VOLUME – prosti volumen

VOLTAGE CLAMP – metoda vpete membrane

VORTEX – vibracijski mešalnik (*ne*: stresalec za epruvete)

VOUCHER SPECIMEN – izvorni vzorec

W

WASHER – izpiralnik, spiralnik (*ne: izpiralec*)

WELL – vdolbinica, jamica (*prim. coated pit*); žepek (pri elektroforezi) (*ne: luknjica, vodnjaček*)

6-well plate – plošča s 6 vdolbinicami (*gl. tudi PLATE*)

WILD-TYPE – divji tip (sev), nemutiran (protein)

WOBBLE – ohlapen, ohlapnost

wobble base – ohlapna baza

wobble position – ohlapno mesto

WRITHING NUMBER – število dodatnih zavojev (DNA pri dodatno zviti obliki)

Z

ZINC-FINGER – cinkov prst

zinc-finger motif – motiv cinkovega prsta

ZWITTERION – ion dvojček

ZWITTERIONIC – v obliki ionov dvojčkov

ZYGOTE – zigota

ZYMOGEN – cimogen (*prim. enzyme, ribozyme*), zimogen [SMS]

ZYMOGRAM – cimogram

X

X-RAY – rentgenski; rentgenski žarek, žarek X, X-žarek; rentgenska naprava (*žarg.*)

XANTHINE – ksantin

XYLENE CYANOL – ksilencianol

Y

Y

YAC → YEAST ARTIFICIAL CHROMOSOME

YEAST ARTIFICIAL CHROMOSOME (YAC) – umetni kromosom kvasovke (YAC)

YIELD – izplen, donos, izkoristek

YEAST TWO HYBRID SYSTEM – dvohibridni sistem kvasovke

2

2D-GE → TWO-DIMENSIONAL GEL ELECTROPHORESIS

2D-DIGE → TWO-DIMENSIONAL DIFFERENCE GEL ELECTROPHORESIS

2DE → TWO-DIMENSIONAL ELECTROPHORESIS

3

3' SPLICE ACCEPTOR – 3'-konec introna; 3'-akceptor pri spajanju eksonov

3D STRUCTURE – 3D-zgradba, 3D-struktura, tridimenzionalna zgradba

5

5' SPLICE DONOR – 5'-konec introna; 5'-donor pri spajanju eksonov